

zuyderland & science

Wetenschappelijk nieuws van Zuyderland | jaargang 9 | nummer 3 | december 2023

special
**palliatieve
zorg**

Verder in deze editie

- Medisch ethische beoordeling onderzoek door METC Z
- Toonaangevend wetensklimaat in Zuyderland: Perspectief & Ondersteuning
- Resultaten afgeronde R&I-fonds gesubsidieerde projecten

Effectief bij lichte tot matige colitis ulcerosa met 1 sachet per dag

- ✓ Eerste resolutie van symptomen al na 12 dagen.¹
- ✓ 86% klinische remissie bij distale colitis ulcerosa.²
- ✓ 75% klinische remissie na 1 jaar.³

Verkorte SKP. **NAAM VAN HET GENEESMIDDEL:** Salofalk 1000 mg Granu-Stix, Salofalk 1,5 g Granu-Stix, Salofalk 3 g Granu-Stix, granulaat met verlengde afgifte. **KWALITATIEVE EN KWANTITATIEVE SAMENSTELLING:** Elk sachet van Salofalk 1000 mg Granu-Stix bevat 1000 mg mesalazine, Salofalk 1,5 g Granu-Stix bevat 1,5 g mesalazine, Salofalk 3 g Granu-Stix bevat 3 g mesalazine. Hulpstoffen met bekend effect: Elk sachet van Salofalk 1000 mg Granu-Stix bevat 2,0 mg aspartaam en 0,08 mg sucrose, Salofalk 1,5 g Granu-Stix bevat 3,0 mg aspartaam en 0,12 mg sucrose, Salofalk 3 g Granu-Stix bevat 6,0 mg aspartaam en 0,24 mg sucrose. Voor een volledige lijst van hulpstoffen, zie rubriek 6.1 van de volledige samenvatting van de productkenmerken. **FARMACEUTISCHE VORM:** Granulaat met verlengde afgifte. Beschrijving: staafvormig of rond, grijswit granulaat. **THERAPEUTISCHE INDICATIES:** Voor de behandeling van lichte tot matige colitis ulcerosa, zowel in de acute fase als ter voorkoming van recidieven hiervan. **DOSERING EN WIJZE VAN TOEDIENING:** Dosering: Volwassenen en ouderen: Voor de behandeling van acute episodes van colitis ulcerosa: Eenmaal daags 1 sachet van Salofalk 3 g Granu-Stix, 1 of 2 sachets van Salofalk 1,5 g Granu-Stix, 3 sachets van Salofalk 1000 mg Granu-Stix of 3 sachets van Salofalk 500 mg Granu-Stix (overeenkomend met 1,5-3,0 g mesalazine per dag), bij voorkeur 's ochtends in te nemen, op geleide van de klinische behoefte van de individuele patiënt. Het is ook mogelijk om de voorgeschreven dagelijkse dosis in te nemen in drie verdeelde doses (1 sachet van Salofalk 500 mg Granu-Stix driemaal daags of 1 sachet van Salofalk 1000 mg Granu-Stix driemaal daags), indien dit prettiger is voor de patiënt. Als onderhoudsbehandeling ter voorkoming van recidieven van colitis ulcerosa: De standaardbehandeling is 0,5 g mesalazine driemaal daags ('s morgens, 's middags en 's avonds), overeenkomend met een totale dosis van 1,5 g mesalazine per dag. Voor patiënten met een verhoogd risico op recidief, om medische redenen of omwille van problemen om zich te houden aan de inname van drie dagelijkse doses, kan het doseringsschema aangepast worden naar 3,0 g mesalazine als een enkele dagelijkse dosis, bij voorkeur 's ochtends. **Pediatrische patiënten:** Er is slechts beperkte documentatie over een effect bij kinderen (leeftijd 6-18 jaar). Kinderen van 6 jaar en ouder: Acute aandoening: de dosering dient individueel vastgesteld te worden, beginnend met 30-50 mg/kg/dag eenmaal daags, bij voorkeur 's ochtends of in verdeelde doses. Maximale dosis: 75 mg/kg/dag. De totale dosis mag niet de maximale dosis voor volwassenen overschrijden. Onderhoudsbehandeling: de dosering dient individueel vastgesteld te worden, beginnend met 15-30 mg/kg/dag in verdeelde doses. De totale dosis mag niet de aanbevolen dosis voor volwassenen overschrijden. In het algemeen wordt aanbevolen om de helft van de dosis voor volwassenen te geven aan kinderen met een lichaamsgewicht tot 40 kg en de normale dosis voor volwassenen aan kinderen met een lichaamsgewicht boven 40 kg. **Wijze van toediening:** De inhoud van de sachets van Salofalk Granu-Stix mag niet worden gekauwd. De granules moeten op de tong worden geplaatst en zonder kauwen met veel vloeistof worden doorgeslikt. Zowel bij de behandeling van acute ontstekingsverschijnselen als tijdens een langdurige behandeling dient Salofalk Granu-Stix regelmatig en consequent te worden gebruikt om het gewenste therapeutische effect te bereiken. Doorgaans duurt de behandeling van acute episodes van colitis ulcerosa 8 weken. De duur van de behandeling wordt bepaald door de arts. **CONTRA-INDICATIES:** Bekende overgevoeligheid voor de werkzame stof, voor salicylaten of voor de in rubriek 6.1 van de samenvatting van de productkenmerken vermelde hulpstof. Ernstige lever- of nierfunctiestoornis. **BIJWERKINGEN:** De volgende frequenties worden gebruikt in de evaluatie van bijwerkingen: Zeer vaak: (≥ 1/10); Vaak: (≥ 1/100 tot <1/10); Soms: (≥ 1/1.000 tot <1/100); Zelden: (≥ 1/10.000 tot <1/1.000); Zeer zelden: (<1/10.000), niet bekend (kan met de beschikbare gegevens niet worden bepaald). **Bloed- en lymfestelselaandoeningen:** Afwijkingen van het bloedbeeld (aplastische anemie, agranulocytose, pancytopenie, neutropenie, leukopenie, trombocytopenie) (zeer zelden). **Immuunsysteemaandoeningen:** Overgevoeligheidsreacties zoals allergisch exantheem, farmacogene koorts, lupus erythematosus syndroom, pancreatitis (zeer zelden). **Zenuwstelselaandoeningen:** Hoofdpijn (vaak). **Duizeligheid (zelden).** **Perifere neuropathie (zeer zelden).** **Hartaandoeningen:** Myocarditis, pericarditis (zelden). **Ademhalingsstelsel-, borstkas- en mediastinumaandoeningen:** Allergische en fibrotische longreactie (inclusief dyspneu, hoest, bronchospasmen, alveolitis, pulmonaire eosinofilie, long infiltratie, pneumonitis) (zeer zelden). **Maagdarmsstelselaandoeningen:** Buikpijn, diarree, dyspepsia, flatulentie, nausea, braken, acute pancreatitis (soms). **Lever- en galaandoeningen:** Cholestatische hepatitis (zelden). **Hepatitis (zeer zelden).** **Huid- en onderhuidaandoeningen:** Huiduitslag, pruritus (vaak). **Fotosensitiviteit (zelden).** **Alopecia (zeer zelden).** **Geneesmiddelenreactie met eosinofilie en systemische symptomen (DRESS), Stevens-Johnson-syndroom (SJS), toxische epidermale necrolyse (TEN) (niet bekend).** **Skeletspierstelsel- en bindweefsel-aandoeningen:** Artralgie (zelden). **Myalgie (zeer zelden).** **Nier- en urinewegaandoeningen:** Vermindering van de nierfunctie, waaronder acute en chronische interstitiële nefritis en nierinsufficiëntie (zeer zelden). **Nefrolithiasis (niet bekend).** **Voortplantingsstelsel- en borstaandoeningen:** Oligospermie (reversibel) (zeer zelden). **Algemene aandoeningen:** Asthenie, vermoeidheid (zelden). **Onderzoeken:** Afwijkingen van parameters van de leverfunctie (verhoogde concentratie transaminasen en parameters van cholestasis), afwijkingen in pancreas enzymen (verhoogde concentratie lipase en amylase), toegenomen aantal eosinofielen (soms). **Melding van vermoedelijke bijwerkingen:** Het is belangrijk om na toelating van het geneesmiddel vermoedelijke bijwerkingen te melden. Op deze wijze kan de verhouding tussen voordeel en risico's van het geneesmiddel voortdurend worden gevolgd. Beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg wordt verzocht alle vermoedelijke bijwerkingen te melden via het Nederlands Bijwerkingen Centrum Lareb. Website: www.lareb.nl. **HOUDER VAN DE VERGUNNING VOOR HET IN DE HANDEL BRENGEN:** Dr. Falk Pharma GmbH, Leinenweberstr. 5, 79108 Freiburg, Duitsland. **NUMMER VAN DE VERGUNNING VOOR HET IN DE HANDEL BRENGEN:** Salofalk 1000 mg Granu-Stix: RVG 28131. Salofalk 1,5 g Granu-Stix: RVG 100059. Salofalk 3 g Granu-Stix: RVG 107302. **AFLERINGSWIJZE:** U.R. en volledig vergoed. **VOOR INFORMATIE:** Dr. Falk Pharma Benelux B.V., Utrecht, Nederland, +31-(0)30-8804800, of raadpleeg de volledige samenvatting van de productkenmerken. **DATUM VAN HERZIENING VAN DE TEKST:** 24-01-2023

Referentie 1: Kruijs W et al. Gut 2009; 58: 233-40. Referentie 2: Leifeld L et al. Aliment Pharmacol Ther 2011; 34: 1115-22.
Referentie 3: Kruijs W et al. Aliment Pharmacol Ther 2011; 33: 313-22.

Together we know more. Together we do more.

Dr. Falk Pharma Benelux B.V. | Van Deventerlaan 31 | 3528 AG Utrecht | The Netherlands

Je doet ertoe tot het laatste moment

Albine Moser,
lector

Het doel van palliatieve zorg is zo goed mogelijk leven, ook in de laatste fase. Dame Cecily Saunders, grondlegger van de hedendaagse palliatieve zorg, richtte in 1967 in Londen het eerste hospice op. Van haar is de uitspraak: 'Je doet ertoe omdat jij jij bent en je doet ertoe tot het laatste moment. We zullen er alles aan doen om je niet alleen vreedzaam te laten sterven, maar ook te laten leven totdat je sterft.' Ook in Nederland is steeds meer aandacht voor palliatieve zorg en in Zuyderland lopen een aantal studies die hieraan bijdragen.

In het project van o.a. Fabienne Warmerdam en Laurien Ham 'De zorg die ik wens en bij mij past als... ik niet meer beter word' wordt proactieve zorgplanning geïmplementeerd in diverse zorgpaden. Het project van Monique Blezer gaat over de wensen van nabestaanden over door zorgprofessionals aangeboden nazorg. Bénédicte Coenegracht is betrokken bij een onderzoek naar afname van droge mondklachten door pilocarpinedruppels. Onderzoek in de palliatieve zorg wordt vaak gedreven door verpleegkundigen en artsen die ook nog aan het bed staan. Inlevingsvermogen in en warme toewijding aan ernstig zieke en stervende mensen zijn hun beweegredenen naast goed onderzoek doen en goede zorg verlenen.

De Zwitsers-Amerikaanse psychiater Elisabeth Kübler-Ross publiceerde boeken waarin voor het eerst aandacht was voor de emoties van stervende mensen en hun naasten. Ze stelde zich de vraag 'Hoe gaan we om met het overlijden?' De eindigheid van het leven kan diverse betekenissen hebben, in het bijzonder rond Kerstmis. Misschien is het de eerste kerst zonder een geliefde of juist de laatste kerst samen. En betekenis geven kan op vele manieren met een scala aan emoties: van zich alleen voelen met het diepste verdriet, tot voor elkaar liefdevol geschenken uitzoeken, samen lachen om kleine onnozele dingen. Wie doet het niet rond Kerstmis: stilstaan en betekenis geven aan ervaringen van het (bijna) afgelopen jaar?

U heeft het in de hand

NIEUW

De eerste 4 mg BUDESONIDE zetpil voor acute proctitis ulcerosa

- **Doelgerichte werking:** op de plaats van ontsteking bij lichte tot matige proctitis ulcerosa¹
- **Effectief:** klinische remissie bij 75% en mucosale genezing bij 76% van de patiënten²
- **Handig:** gemakkelijk in gebruik²

1. SPC Budenofalk® 4 mg Zetpillen RVG 128628. / 2. Kruis W. J Crohns Colitis. 2022 Nov 23;16(11):1714-1724.

Verkorte SPC-tekst **Budenofalk® 4 mg zetpillen**. **Kwalitatieve en kwantitatieve samenstelling:** Elke zetpil bevat 4 mg budesonide. Hulpstoffen: Ascorbylpalmitaat E 304(i), hard vet. **Therapeutische indicaties:** Kortdurende behandeling van lichte tot matige acute colitis ulcerosa, beperkt tot het rectum (proctitis ulcerosa), bij volwassen patiënten. **Contra-indicaties:** Overgevoeligheid voor budesonide of één van de hulpstoffen. Levercirrose. **Dosering:** De aanbevolen dagelijkse dosis is één zetpil van 4 mg. Ouderen en patiënten met lichte tot matige nierinsufficiëntie: doseren als onder 'volwassenen'. De ervaring bij ouderen met Budenofalk® is beperkt. Bij gebrek aan verdere gegevens moet het product met voorzichtigheid worden toegediend aan patiënten met ernstige nierinsufficiëntie. **Pediatrie:** De veiligheid en werkzaamheid van Budenofalk 4 mg zetpillen bij kinderen en adolescenten jonger dan 18 jaar zijn niet vastgesteld. Er zijn geen gegevens beschikbaar. Patiënten met leverinsufficiëntie: de zetpillen zijn niet onderzocht bij patiënten met leverinsufficiëntie. Daarom is voorzichtigheid geboden wanneer het product bij deze patiënten wordt toegediend. **Wijze van toediening:** Uitsluitend voor rectale toediening. De zetpillen moeten bij het slapengaan worden toegediend. Indien mogelijk moeten de darmen vóór toediening worden geledigd om de beste resultaten te verkrijgen. **Duur van de behandeling:** De duur van de behandeling wordt door de arts bepaald. In het algemeen geldt dat een acute episode na 6 tot 8 weken vermindert. Na die periode mogen Budenofalk 4 mg zetpillen niet meer worden gebruikt. **Bijwerkingen:** De volgende bijwerkingen zijn waargenomen in klinische onderzoeken met Budenofalk 4 mg zetpillen: Zeer vaak (≥ 1/10): cortisol verlaagd. Soms (≥ 1/1.000, < 1/100): Bijnierinsufficiëntie, hoofdpijn, overmatig blozen, buikpijn, flatulentie, pancreatitis, rash, menstruatiestoornis, onregelmatige menstruatie. De volgende bekende bijwerkingen van corticosteroiden, budesonide kunnen optreden (frequentie onbekend): Verhoogd risico op infectie, Cushing syndroom, hypokaliëmie, hyperglykemie, depressie, prikkelbaarheid, euforie, psychomotorische hyperactiviteit, angst, agressie, glaucoom, cataract, wazig zien, verhoogd risico op trombose, vasculitis, hypertensie, dyspepsie, maag en duodenumulcera, constipatie, allergisch exantheem, petechiae, vertraagde wondgenezing, contactdermatitis, ecchymose, myalgie, artralgie, spierzwakte, spiertrekkingen, osteoporose, osteonecrose, malaise, vermoeidheid. **Waarschuwingen:** Behandeling met Budenofalk® 4 mg zetpillen resulteert in lagere systemische corticosteroiden spiegels dan behandeling met conventionele orale corticosteroiden. Overschakeling van andere corticosteroiden therapie kan leiden tot symptomen die gerelateerd zijn aan de verandering van de systemische corticosteroiden spiegels. Voorzichtigheid is geboden bij patiënten met tuberculose, hypertensie, diabetes mellitus, osteoporose, ulcus ventriculi, glaucoom, cataract, een familie-anamnese van diabetes mellitus of glaucoom, of elke andere aandoening waarbij glucocorticosteroiden ongewenste effecten kunnen hebben. Gelijktijdige behandeling met ketoconazol of andere CYP3A4 remmers dient te worden vermeden. **Verpakking:** Doos met 12, 30 of 60 zetpillen. **Afleverstatus en vergoeding:** U.R. en volledig vergoed. RVG 128628. **Registratiehouder:** Dr. Falk Pharma GmbH, Leinenweberstr. 5, 79108 Freiburg, Duitsland. **Voor informatie:** Dr. Falk Pharma Benelux B.V., Utrecht, 030-8804800, of raadpleeg de volledige SPC goedgekeurd 13 december 2022, zie <https://www.cbjg-meb.nl>
Versie verkorte SPC-tekst: 20221213.v1

Together we know more. Together we do more.

Dr. Falk Pharma Benelux B.V. | Van Deventerlaan 31 | 3528 AG Utrecht | The Netherlands

1x
daags

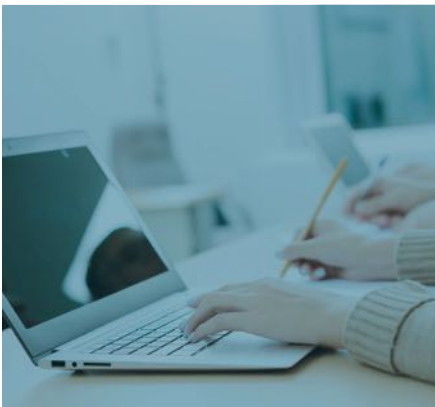

Spotlight

6

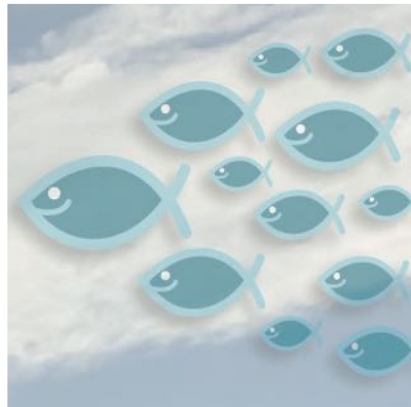
De zorg die ik wens en bij mij past... als ik niet meer beter word

Verpleegkundig onderzoek

8

Palliatieve zorgverlening

Onderzoek

15

Resultaten afgeronde R&I-fonds gesubsidieerde projecten

En verder...

3 Voorwoord

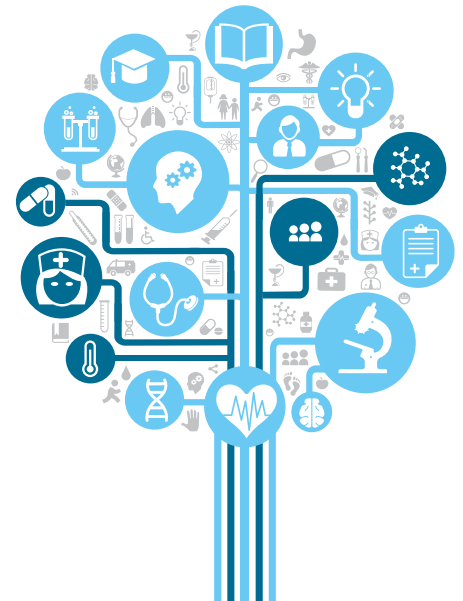
11 Beoordeling onderzoek door METC Z

12 Toonaangevend wetenskapsklimaat in Zuyderland

16 Verpleegkundig specialisten afgestudeerd

19 Wetenschappelijke publicaties

27 Science kort

Zuyderland is een van de Samenwerkende Topklinische Ziekenhuizen (STZ) en is gevestigd op twee hoofdlocaties in Zuid-Limburg (Heerlen en Sittard-Geleen). In Zuyderland wordt op hoog niveau innovatieve patiëntenzorg geleverd. In de gastvrije omgeving is voortdurend oog voor verbetering van de kwaliteit.

Zuyderland & Science belicht het wetenschappelijk nieuws vanuit Zuyderland. Een digitale versie wordt intern verstuurd en is in te zien via de website van Zuyderland onder Wetenschap / Onderzoek in Zuyderland.

Redactie

dr. Danitsja Hoff-van Leeuwen (eindredactie)
 drs. Renée Arets
 dr. Ilvy Geraets
 drs. Marion Heymans
 drs. Sanne Nelissen
 dr. Esther Veraa-Meesterberends

Redactieraad

prof. dr. Raymond Hupperts
 dr. ing. Mathie Leers
 dr. Meindert Sosef

Redactie bureau

Zuyderland Medisch Centrum
 Postbus 5500
 6130 MB Sittard-Geleen
zuyderlandscience@zuyderland.nl

Vormgeving

Pascale Mali, Communicatie & Marketing

Fotografie

Medische fotografie Zuyderland

Advertentie & drukwerk

MultiPlus BV. info@multiplusdrachten.nl

Disclaimer ©

Niets uit dit magazine mag openbaar worden gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie. De redactie van Zuyderland & Science heeft bij de samenstelling van deze uitgave de grootst mogelijke zorgvuldigheid in acht genomen. De redactie stelt zich echter niet verantwoordelijk voor de (vak)inhoudelijke informatie in dit magazine. De redactie behoudt zich het recht voor om, zonder opgaaf van redenen, aangeboden artikelen in te korten of niet te plaatsen.

ISSN: 2542 9930

Ontvangt u vanwege duurzaamheid Zuyderland & Science liever digitaal, dan kunt u dit doorgeven via:
zuyderlandscience@zuyderland.nl

Fabienne Warmerdam

De zorg die ik wens en bij mij past... als ik niet meer beter word

Onderzoekers

Fabienne Warmerdam, Internist-oncoloog en consulent Transmuraal Ondersteunend Palliatie Advies Team (TOPAT) Zuyderland

Laurien Ham, postdoctoraal onderzoeker en adviseur bij Palliatieve Zorg Nederland (PZNL)

Het project '**De zorg die ik wens en bij mij past als... ik niet meer beter word**' is een implementatieonderzoek naar proactieve zorgplanning op maat in de specialistische zorgpaden. Proactieve zorgplanning (PZP, ook bekend als ACP ofwel Advance Care Planning) is het proces van in gesprek gaan, vooruitdenken, plannen en organiseren van gewenste, passende zorg in de palliatieve fase. Het doel van dit onderzoek is dat 50% van de patiënten in de doelpopulatie drie jaar na de start een proactief zorgplan heeft dat ingezien kan worden door de patiënt, de huisarts en de specialist.

In dit transmurale project werken we met veel mensen van verschillende partijen samen. Naast het TOPAT en verschillende afdelingen van Zuyderland Cure en Care zijn onder andere de huisartsenorganisaties uit de regio, zorgverzekeraar CZ, de thuiszorgorganisaties, de Netwerken Palliatieve Zorg (zie elders in deze editie), patiëntvertegenwoordigers en Zuyd Hogeschool betrokken. Deze brede samenwerking heeft als doel

dat de palliatieve patiënten en naasten altijd goede palliatieve zorg krijgen waar zij zich ook bevinden, dat deze zorg goed wordt afgestemd met hen en alle zorgverleners om hen heen en dat iedereen op de hoogte is van hun zorgwensen.

In het begin zit veel tijd en energie in het realiseren van de randvoorwaarden voor een goede

implementatie. Denk hierbij onder meer aan eenduidig begrijpelijk taalgebruik, een inhoudelijk goed en leesbaar zorgplan, duidelijke afspraken over transmurale gegevensuitwisseling, een goede website en informatiefolders, een breed transmurale inzetbaar opleidingsplan en passende bekostiging. Hiervoor zijn werkgroepen ingericht waarin alle relevante stakeholders vertegenwoordigd zijn.

De afdeling Kwaliteit, Veiligheid & Bedrijfsvoering helpt ons intensief bij implementatie in de zorgpaden. Vanuit het TOPAT wordt training 'on the job' gegeven aan artsen en verpleegkundigen in de zorgpaden.

Voor het project hebben we in samenwerking met Projectbureau Additionele Gelden een subsidie van ZonMw binnengehaald. Hierdoor konden we onder andere een postdoc-onderzoeker aanstellen. Het onderzoek, onderdeel van het implementatieproject, moet een goede onderbouwing leveren voor de uiteindelijke borging van PZP in de reguliere zorg.

Laurien: "Mijn werk als adviseur bij Palliatieve Zorg Nederland (PZNL) kan ik goed combineren met het werk als postdoc-onderzoeker bij Zuyderland. De kennis die ik in Zuyderland opdoe neem ik mee naar PZNL en vice versa. Dat is een win-win situatie voor alle partijen."

Hiervoor onderzoeken we de daadwerkelijke implementatie; hoeveel patiënten in de beoogde doelgroep hebben een proactief zorgplan dat ingekeken kan worden door henzelf, de huisarts en de medisch specialist? Daarnaast kijken we naar de tevredenheid van patiënten en naasten met de zorg die ze ontvangen en hoe makkelijk of moeilijk zorgverleners de toepassing van proactieve zorgplanning zoals afgesproken vinden in de

dagelijks praktijk. Tot slot wordt er een kosten-batenanalyse verricht.

Alle stakeholders (zorgverleners, patiënten, naasten en andere deskundigen) komen tijdens het project een aantal keer bijeen in een leergemeenschap onder leiding van dr. Albine Moser, lector van het bijzonder lectoraat 'Samen Beslissen door verpleegkundigen'. Hier wordt samen geleerd van de uitkomsten van het project. Ook wordt de leergemeenschap ingezet bij in het project opkomende vragen. Zo zijn recent de verschillende vragenlijsten en de patiëntinformatie over PZP getoetst in de leergemeenschap. Vooral de patiënten en naasten uit de deelnemende zorgpaden worden bevroegd. Dit was heel inspirerend en leerzaam.

Omdat het patiënten- en naastenperspectief leidend is bij proactieve zorgplanning, maken patiëntvertegenwoordigers deel uit van de projectgroep en is er een patiënten- en naastenpanel ingericht dat gevraagd en ongevraagd adviseert gedurende het project.

In de zorgpaden 'dialyse' en 'COPD' is al enthousiast gestart met het inbouwen van proactieve zorgplanning. In het komende jaar zullen de oncologische zorgpaden van het maag-darmkanaal volgen. Het team 'hartfalen' heeft ook te kennen gegeven graag met PZP aan de slag te willen gaan.

Fabienne: "Praten over wensen over en grenzen aan zorg willen we allemaal graag, maar het is nog niet vanzelfsprekend. Daar willen we graag verandering in brengen. Uiteindelijk zijn gesprekken over gewenste zorg nu en in de toekomst een onderdeel van het werk van iedere zorgverlener die samen met de patiënt besluiten neemt over behandelingen".

Laurien Ham

Palliatieve zorgverlening

Onderzoek door verpleegkundigen

Wie zijn wij?

Wij zijn Bénédicte Coenegracht en Monique Blezer, allebei werkzaam als verpleegkundig specialist binnen het Transmuraal Ondersteunend Palliatie Adviesteam (TOPAT). Onderzoek doen vinden wij belangrijk, dit is één van de pijlers van ons team naast onderwijs, zorginnovatie en expertise. Om die reden hebben wij ons de afgelopen jaren actief beziggehouden met verschillende soorten onderzoek waarbij wij soms zelf het initiatief namen voor het opzetten en uitvoeren, maar ook aansloten bij landelijke onderzoeken. Ook zijn wij partner bij de LISTEN-studie van Fran Peerboom, verpleegkundige en verplegingswetenschapper, die gaat promoveren binnen Zuyderland.

Over onze onderzoeken

Monique heeft een kwalitatieve mixed-methods studie opgezet en uitgevoerd. Hierin onderzocht zij de wensen van nabestaanden over de door zorgprofessionals aangeboden nazorg na overlijden van hun naaste. Hierbij werd via social media (LinkedIn, Twitter, Facebook en website Zuyderland) een vragenlijst gepubliceerd die door 113 personen werd ingevuld en waaruit 6 mensen werden geselecteerd voor deelname aan een semigestructureerd interview.

Belangrijkste bevindingen uit deze interviews waren dat naasten graag proactief benaderd zouden willen worden voor nazorg, bij voorkeur rond de 2 tot 8 weken na het overlijden van de naaste. Daarbij werd aangegeven dat zij bij voorkeur benaderd zouden willen worden door de zorgverlener waarmee zij een band opgebouwd hadden en die hen in de laatste levensfase mede begeleid had. De focus tijdens nazorg zou moeten liggen op fysieke en geestelijke aspecten, maar ook op praktische regelzaken. Behoeftes hierin verschilden tussen de geïnterviewden, maar vrijwel iedereen wenste nazorg.

Monique Blezer

Wat zijn de leuke aspecten en uitdagingen bij het uitvoeren van onderzoek?

De samenwerking met andere specialismes en het enthousiasmeren van collega's om geschikte proefpersonen te rekruteren is erg leuk, vooral als dit lukt. Daarnaast is het meeschrijven aan een publicatie leerzaam. Het bijhouden van het onderzoeksdossier en alles wat komt kijken bij de organisatie en logistiek van onderzoek zijn dingen die we al doende leren.

Uitdagingen die wij ondervinden zijn het correct opzetten van onderzoeken en daarbij blijven voldoen aan de daarvoor gestelde onderzoekseisen. Het maken van een power analyse en het vooraf bepalen welke statistische analyses je gaat doen om antwoord te kunnen krijgen op je onderzoeksvraag blijven ingewikkeld. Gelukkig krijgen wij hulp en steun vanuit Bureau Wetenschappelijk Onderzoek en het Kennis- & InformatieCentrum.

We hebben onze werkwijze binnen het TOPAT aangepast na dit onderzoek. We bellen naasten nu standaard enkele weken na het overlijden en volgen ook vaker op. Ook gaan we frequenter bij mensen thuis langs voor een nazorggesprek.

Bénédicte is momenteel als hoofdonderzoeker binnen Zuyderland betrokken bij de 'droge mondstudie'. Dit betreft een multicenter, gerandomiseerd, dubbel geblindeerd, klinisch onderzoek, geïnitieerd door het MUMC+ en LUMC, waarbij onderzocht wordt of toepassing van pilocarpinedruppels in de mond zorgt voor een afname van droge mondklachten bij patiënten in de palliatieve fase. Droge mondklachten komen veel voor in de palliatieve fase, maar worden vaak niet of laat gesignaleerd en het ontbreekt aan goede behandel mogelijkheden. Het doel van dit onderzoek is de zorg bij droge mondklachten te verbeteren. De inclusie is recent gestart en het protocol van de studie opzet is onlangs gepubliceerd.

Bénédicte Coenegracht

Wat willen we meegeven aan anderen die overwegen om ook onderzoek te gaan doen?

We hebben gemerkt dat onderzoek doen iets is waar je geduld voor moet hebben. Een realistische tijdsplanning zonder het oplopen van enige vertraging is een uitdaging en vaak ook niet haalbaar. Onderzoek leer je door het vooral te doen.

Het mooie is dat je echt een bijdrage kunt leveren aan de kwaliteit van zorg, wat heel betekenisvol is. Het helpt als je betrokken collega's hebt en genoeg tijd om een onderzoek op te zetten en uit te voeren.

Entresto®
sacubitril/valsartan

De essentiële **HFrEF** interventie

BREAKING NEWS

Entresto® nu volledig vergoed voor al uw gehospitaliseerde HFrEF-patiënten¹

- ✓ Oók zonder eerdere behandeling met ACEi, ARB of BB¹
- ✓ Ejectiefractie $\leq 40\%$ ¹
- ✓ Meer in lijn met de 2021 ESC hartfalenrichtlijn²

Start Entresto als eerste keuze in de kliniek^{3,4}

Nieuwsgierig naar alle wijzigingen in de vergoeding van Entresto en wat dit voor u betekent?
Scan de QR-code of ga naar hcp.novartis.nl/STZ14

Geen echte patiënt

 NOVARTIS | Reimagining Medicine

Entresto is geïndiceerd voor behandeling van volwassen patiënten met symptomatisch chronisch hartfalen met verminderde ejectiefractie.
HFrEF = hartfalen met verminderde ejectiefractie [heart failure with reduced ejection fraction].

Medisch ethische beoordeling onderzoek door METC Z

In dit artikel geven wij je enige algemene informatie over het werk van de Medisch Ethische ToetsingsCommissie van Zuyderland en Zuyd Hogeschool (METC Z).

METC's zijn zelfstandige bestuursorganen die onafhankelijk werken van de instellingen waaraan zij verbonden zijn. Behalve de METC Z zijn er in Nederland, naast de landelijke Centrale Commissie Mensgebonden Onderzoek (CCMO), nog 13 andere erkende METC's werkzaam.

De METC Z neemt geen onderzoeken in behandeling met betrekking tot geneesmiddelen, (uitgezonderd fase 4 onderzoeken: na registratie en gerelateerd aan het indicatiegebied waarvoor het middel is geregistreerd).

WMO of niet-WMO

Onderzoek met mensen moet door een erkende METC getoetst worden als de studie onder de Wet Medisch-wetenschappelijk Onderzoek (WMO) valt. Het doen van WMO-plichtig onderzoek zonder positief oordeel van een erkende METC is strafbaar. Indien je twijfelt of een onderzoek onder de WMO valt, dan kan bij de METC Z een zogenaamde niet-WMO verklaring worden aangevraagd. Dit dient vóór de start van het onderzoek te gebeuren. Een niet-WMO verklaring is nodig voor publicatie in een wetenschappelijk tijdschrift.

Research Manager

Voor het indienen van onderzoeksvorstellen wordt er gebruik gemaakt van Research Manager (RM) (<https://myresearchmanager.com/zuyderland>). RM bestaat uit een verschillende modules waarvoor apart een account aangevraagd dient te worden:

- Als je een studie in Zuyderland wilt uitvoeren die reeds door een erkende METC is getoetst óf door de METC Z getoetst dient te worden, dan dient gebruik gemaakt te worden van de module Clinical Trial Management System (CTMS).
- Als je een studie wilt uitvoeren die niet in Zuyderland zal plaatsvinden en die door de METC Z getoetst dient te worden, dan moet gebruik worden gemaakt van de module Ethical Review Management System (ERMS).

Tijdens en na het onderzoek

Voor zowel WMO als niet-WMO onderzoek geldt dat een jaar na de datum van het afgegeven oordeel van de METC Z, en vervolgens ieder jaar daaropvolgend, een voortgangsrapportage via ERMS aangeleverd dient te worden. Zodra het onderzoek (voortijdig) beëindigd is, dient een eindrapportage aangeleverd te worden (let op, voor WMO-plichtig onderzoek gelden tijdslimieten).

Mochten er bij de indiening, uitvoering of beëindiging van een onderzoek vragen of onduidelijkheden zijn, aarzel dan niet om contact met ons op te nemen. Het secretariaat en de secretaris METC Z Marlène Bergmans zijn bereikbaar via **088-4590129** en metc@zuyderland.nl.

Onderzoeksdossier

Voor onderzoek dat onder de WMO valt, moet het onderzoeksvoorstel aan formele eisen voldoen, zie ccmo.nl/onderzoekers/standaardonderzoeksdossier. De documenten die de METC Z nodig heeft om een beoordeling te kunnen doen van niet-WMO plichtig onderzoek staan vermeld op onze website:

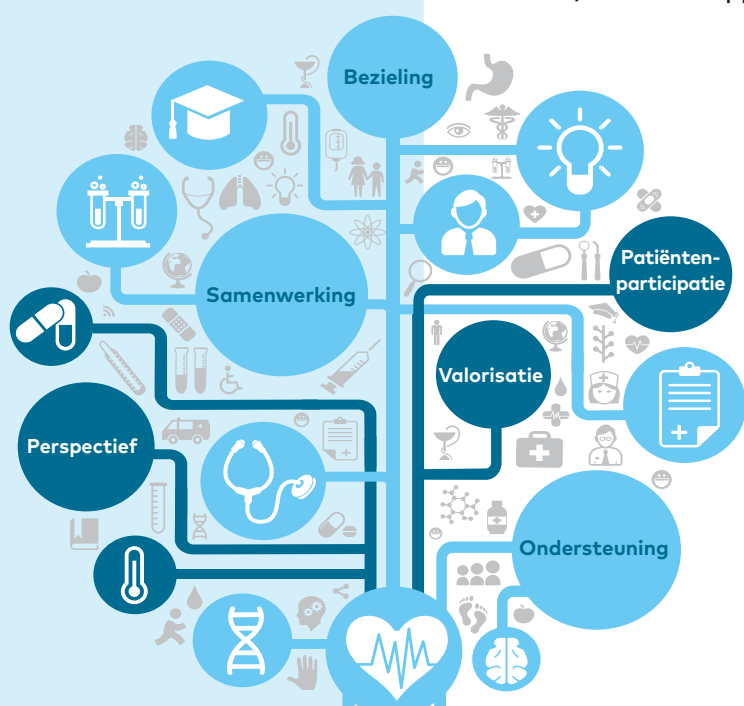
Scan de QR-code

Toonaangevend Wetenschapsklimaat in Zuyderland

Perspectief & Ondersteuning

Zuyderland is één van de Samenwerkende Topklinische Ziekenhuizen (STZ). Eén van de bouwstenen van een STZ-ziekenhuis is Wetenschap. In het Strategisch Wetenschapsbeleidsplan (of kort gezegd: het Wetenschapsbeleid) Zuyderland 2022-2026 staan de missie en visie van Zuyderland beschreven met betrekking tot wetenschappelijk onderzoek. Om de visie te bereiken zijn er twee strategische doelen geformuleerd: 1) creëren van een toonaangevend wetenschapsklimaat en 2) wetenschappelijke focus en groei.

Strategisch doel 1: Creëren van een toonaangevend wetenschapsklimaat

Dit doel gaat over hoe wij wetenschappelijk onderzoek en de infrastructuur die hiervoor nodig is binnen Zuyderland gaan vormgeven, optimaliseren en borgen. Met toonaangevend wordt bedoeld dat wij als Zuyderland hierin vooroplopen en als voorbeeld kunnen dienen voor anderen.

Het toonaangevend wetenschapsklimaat bestaat uit 6 elementen: Bezieling, Patiëntenparticipatie (zie Z&S editie 1 van 2023), Samenwerking, Valorisatie (zie Z&S editie 2, 2023), Perspectief en Ondersteuning. In deze editie besteden we aandacht aan Perspectief en Ondersteuning.

Perspectief

Wij maken gebruik van eenieders talent. Op alle niveaus zullen medewerkers betrokken worden bij wetenschappelijk onderzoek en hun inzet daarin wordt erkend en gewaardeerd. Er is ruimte voor persoonlijke ontwikkeling en leiderschap. Er is sprake van een onderzoekspiramide, inclusief carrièrepaden voor onderzoekers en onderzoekspersoneel.

Binnen een toonaangevend wetenschapsklimaat wordt gebruik gemaakt van interesse in en talent voor wetenschappelijk onderzoek van alle medewerkers en is erkenning voor en waardering van bijdrage aan wetenschappelijk onderzoek essentieel. Dit begint bij het creëren

van structurele tijd voor onderzoek, aandacht voor onderzoek in functioneringsgesprekken, implementatie van combifuncties (waarbij werk in de (zorg)praktijk gecombineerd met wetenschappelijk onderzoek) en het opzetten van duidelijke carrièrepaden binnen wetenschappelijk onderzoek. Daarnaast worden diverse podia (door) ontwikkeld waar aan de bijdragen van onderzoekers aandacht gegeven wordt, zoals symposia, een (digitaal) wetenschapsmagazine of online op websites of via social media. Aanvullend worden mogelijkheden gezocht om onderzoekers, onderzoeksmedewerkers en onderzoeksteams voor diverse prestaties (financieel, materieel etc.) te belonen.

Ondersteuning

Er is voldoende materiële en immateriële ondersteuning voor het uitvoeren van onderzoek en het verspreiden en implementeren van resultaten van onderzoek

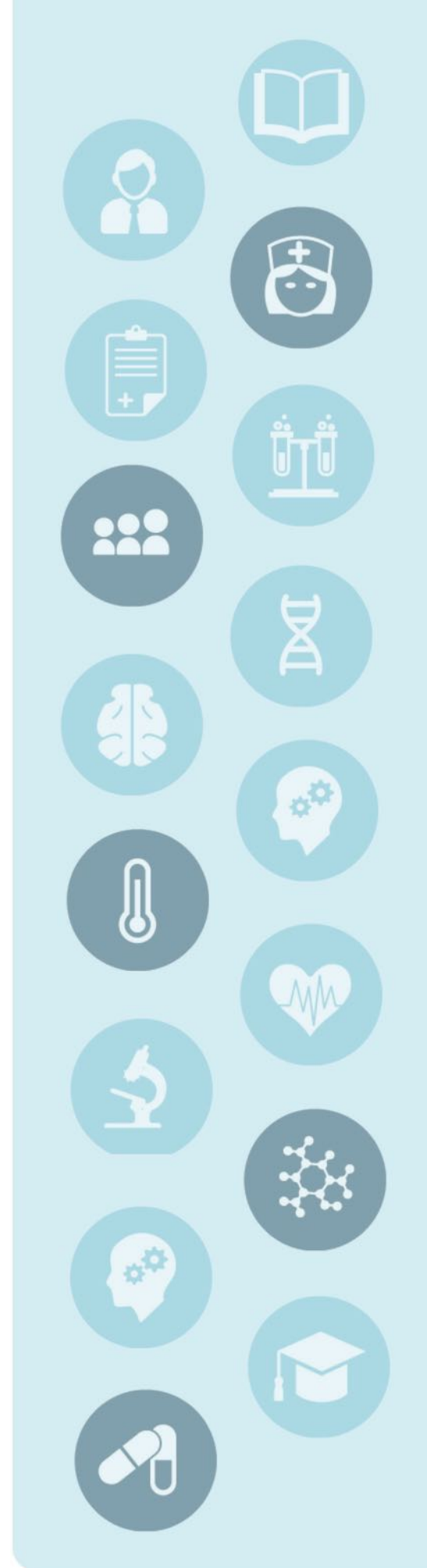
Een toonaangevend wetenskapsklimaat betekent dat er voldoende ondersteuning is voor het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek, zowel in de vorm van financiering als in de vorm van dienstverlening door ondersteunende afdelingen zoals BWO, KIC, PAG, METC Z, P&O, Finance, ICMT en Communicatie. Een andere vorm van ondersteuning is de bereidheid om open te staan voor nieuwe initiatieven (innovatiekracht). De ondersteuning is breed toegankelijk, d.w.z. dat iedereen er gebruik van kan maken. Bij te veel vraag zal er echter noodzaak ontstaan om prioriteit of onderscheid aan te brengen.

Het financiële aspect van wetenschappelijk onderzoek is altijd een heikel punt. Wij streven naar een optimalisatie van financiering van wetenschappelijk onderzoek binnen de kaders die er zijn en een eenduidig helder kader voor alle medewerkers binnen Zuyderland aangaande de (randvoorwaarden van) financiering van wetenschappelijk onderzoek in welke zin en met welke middelen dan ook.

Het volledige Strategisch Wetenschapsbeleidsplan lees je op de pagina over Onderzoek op Zuydernet. Scan daarvoor de QR-code en log in met je WeCare gegevens.

Vragen of ideeën naar aanleiding van bovenstaand? Mail Bureau Wetenschappelijk Onderzoek via bwo@zuyderland.nl

“Ik was zo klaar met dik zijn en de diëtstrijd”

Mirjam viel 52 kilo af met behulp van een maagverkleining

Ziet u als (huis)arts patiënten in uw praktijk die kampen met (de gevolgen van) hun overgewicht? Wij zijn hét centrum voor patiënten met ernstig overgewicht. We bieden diverse behandelingen aan met en zonder operatie, altijd op maat. Om blijvend gewichtsverlies te realiseren zetten wij in op de verandering van leefstijl.

www.obesitaskliniek.nl

 zuyderland

NEDERLANDSE
OBESITAS
K L I N I E K

Resultaten afgeronde R&I-fonds gesubsidieerde projecten

Driedimensionale beeldvorming bij pectus excavatum - van concept naar klinische toepassing

Erik de Loos

In dit project is gekeken of de huidige beeldvormingsmethoden waarbij blootstelling aan röntgenstraling plaatsvindt kunnen worden vervangen door een stralingsvrij alternatief (driedimensionale optische beeldvorming) in het diagnostisch proces bij patiënten met een pectus excavatum. Hiervoor is een beeldvormingsprotocol ontwikkeld en zijn de accuraatheid en reproduceerbaarheid van de aangeschafte 3D-scanner geëvalueerd. Het onderzoek heeft laten zien dat driedimensionale optische beeldvorming kan worden toegepast om de objectieve ernst van pectus excavatum te bepalen met acceptabele accuraatheid en dat er op basis van de vervaardigde beelden en met behulp van een zelf ontwikkeld model voorspeld kan worden of er sprake was van verdrukking van het hart door de indeuking van de borstkas.

Ontwikkeling en validatie van een predictiemodel voor een snelle identificatie van COVID-19 positieve patiënten die een cytokine storm syndroom ontwikkelen: een machine-learning benadering

Mathie Leers

In dit onderzoek is met diverse statistische en computergestuurde analyses een voorspellingsmodel ontwikkeld en getoetst dat tijdig coronapatiënten kan identificeren die een cytokine-storm syndroom aan het ontwikkelen zijn. Dit model maakt voornamelijk gebruik van een bloedonderzoek dat standaard uitgevoerd wordt op de spoedeisende hulp, waardoor dit zogenaamde predictiemodel al ingezet kan worden op het moment dat de patiënt zich hier presenteert. Dit maakt identificatie van corona-positieve patiënten die een cytokine-storm syndroom gaan ontwikkelen mogelijk. Patiënten kunnen zo meteen onder de aandacht worden gebracht van het multidisciplinaire team. Het model identificeert bijna 80% van deze patiënten bij de eerste presentatie in het ziekenhuis.

Rac1/pSTAT3 expressie: een mogelijke voorspeller om de behandeling van inflammatoire darmziekten (IBD) met medicijnen te verbeteren

Dennis Wong en Debbie Deben

Medicijnen voor de behandeling van IBD zijn helaas beperkt en worden niet altijd goed ingezet bij patiënten. Hierdoor ontstaan vaak bijwerkingen of therapie slaat niet aan. Vaak volgt dan een behandeling met dure infuustherapieën en soms zelfs een operatie. Huidige medicatie is gericht op het remmen van het Rac1 eiwit. In dit project is de voorspellende waarde van het Rac1 eiwit onderzocht bij patiënten met IBD. Hiervoor is het bloed van 70 IBD patiënten en gezonde personen onderzocht op de waarde van het Rac1 eiwit. Patiënten met en zonder medicamenteuze behandeling zijn met elkaar vergeleken. Er werd een duidelijk verschil gevonden in de eiwitten tussen deze groepen. Dit is een eerste stap om in de toekomst de medicamenteuze behandeling bij patiënten met IBD beter in te kunnen zetten.

Gediplomeerde verpleegkundig

In oktober 2023 studeerden weer een aantal verpleegkundig specialisten (VS) af. Zij lichten hier hun onderzoek toe.

Joyce Caubo
Zuyderland GGZ poli angst-
en stemmingsstoornissen

Lichtbril therapie bij de behandeling van depressie

Een observationeel longitudinaal kwantitatief onderzoek

Behandeling met lichttherapie via de lichtbril lijkt een positieve bijdrage te leveren in het verminderen van depressieve klachten bij patiënten met een milde tot ernstige depressie. Ook geven patiënten aan tevreden te zijn over de poliklinische behandeling en de behandeling niet als belastend te ervaren. Het onderzoek heeft er mede toe geleid dat de behandeling van lichttherapie met behulp van de lichtbril geïntegreerd is binnen het behandel aanbod van Zuyderland GGZ.

Mariëlle Nelis
Poli Oncologie

Spreek over de laatste levensfase met glioblastoompatiënten

Een beschrijvend kwalitatief onderzoek naar de vormgeving van gesprekken bij glioblastoompatiënten en hun naasten in de laatste fase van het leven

Het glioblastoom is een ongeneeslijke hersentumor met korte levensverwachting. Dit praktijkonderzoek laat zien dat glioblastoompatiënten ter voorbereiding op de laatste levensfase, behoefte hebben aan Advance Care Planning en dat gesprekken over deze levensfase van belang zijn. Het moment is nooit geschikt, maar het lijkt belangrijk om vroeg in de behandeling het gesprek te voeren en ook regelmatig te evalueren. Ondanks de slechte prognose blijven patiënten en naasten hoop houden en spelen er zorgen voor de naasten.

Jennifer Hoogeveen
Medisch Psychiatrische Unit
(MPU)

Beter slapen zonder slaapmedicatie: Inzet van de module Beter slapen van Minddistrict binnen de behandeling van de klinisch opgenomen GGZ-patiënt

Een beschrijvend fenomenologisch onderzoek binnen Zuyderland

Tijdens dit onderzoek werden zes klinische GGZ-patiënten met insomnia opgenomen op de MPU. Naast de reguliere medicamenteuze behandeling met nare bijwerkingen, doorliepen ze twee weken een pilot, waarbij de e-health toepassing Minddistrict met de module Beter slapen werd ingezet. Ervaringen werden met semigestructureerde interviews in kaart gebracht. De ontspanningsoefeningen werden het meest positief ervaren, het cognitieve gedragstherapie-onderdeel bleek te complex om zelfstandig uit te voeren. Er is draagvlak vanuit patiënten om de module Beter slapen toe te passen. Aanbevelingen voor gebruik in de klinische setting zijn hulp met inloggen, voldoende tijd en meer begeleiding en evaluatie door zorgverleners.

Thari Last

Interne Geneeskunde, Diabetes Advies Centrum

Ervaringen met het traject rondom de postpartum controle-afspraken bij vrouwen met diabetes gravidarum

Vrouwen met diabetes gravidarum lopen, door afwezigheid bij de postpartumcontrole of het vooraf niet laten uitvoeren van een glucosetest, een verhoogd risico op onbehandelde diabetes type 2. Deze kwalitatieve studie toont aan dat ervaringen over het traject van de postpartumcontrole afhankelijk zijn van de begeleiding van de diabetesverpleegkundige, multidisciplinaire samenwerking en -communicatie, gezondheidsproblemen bij moeder en kind, persoonlijke verandering na de bevalling, verwachtingen van de nacontrole, mate van begrip voor de Hemoglobine-A1 bepaling en voor preventie op diabetes type 2. De compliantie aan deelname van de postpartumcontrole kan vergoot worden wanneer zorgprofessionals hun communicatie hierop verbeteren.

Sharona Gubbels

Neurologie

Non-compliance bij telemonitoring onder patiënten met de ziekte van Parkinson

Binnen de poli Neurologie wordt de SanaCoach Parkinson telemonitoring tool ingezet bij de behandeling van patiënten met de ziekte van Parkinson. Via een webapplicatie worden periodieke vragenlijsten ingevuld. Ondanks de effectiviteit van deze tool, blijkt de compliantie van het gebruik niet hoog. Dit onderzoek concludeert dat onduidelijkheid over telemonitoring, ernst van de ziekte, technische problemen, cognitieve vereisten en tijd bijdragen aan non-compliantie. Gepaste oplossingen hiervoor en het betrekken van patiënten bij het ontwikkelproces kunnen de compliantie vergroten. Een dergelijke telemonitoring tool kan een oplossing bieden om de bereikbaarheid en kwaliteit van deze groeiende zorgvraag te waarborgen.

Netwerk palliatieve zorg

In de palliatieve zorg is samenwerking in de regio belangrijk. Het betreft complexe zorg met betrokkenheid van verschillende zorgverleners. Binnen het verzorgingsgebied van Zuyderland zijn twee netwerken palliatieve zorg actief (Westelijke Mijnstreek en Oostelijke Zuid-Limburg), die gecoördineerd worden door respectievelijk Els Knapen en Jolanda Timmermans. Deze netwerken fungeren als "linking pin" in de regio. De taak van deze netwerken is om palliatieve zorg te optimaliseren door samenwerking tussen alle organisaties in de regio te stimuleren. Dit betreft zowel samenwerking op procesniveau rondom de patiënt en tussen de verschillende zorgverleners, als samenwerking op het gebied van wetenschappelijk onderzoek. De netwerken spelen een actieve rol bij onder meer het uitwerken en verder implementeren van het Transmuraal Zorgpad Palliatieve Zorg en het DEDICATED-project (zie elders in deze editie). Onderzoek heeft uitgewezen dat zowel het zorgpad als ook de DEDICATED-methode patiënten en hun naasten helpt om in de laatste levensfase bewust keuzes in de zorg te maken en om zelf daarin initiatief te nemen. De netwerken betrekken nadrukkelijk patiënten- en naastenpanels bij onderzoek op het gebied van palliatieve zorg. Organisaties hebben de netwerken nodig om elkaar te blijven vinden en samen palliatieve zorg in de regio te blijven optimaliseren. Voor meer informatie zie: palliaweb.nl/netwerken-limburg

"Het optimaliseren van palliatieve zorg begint bij geschoolde zorgverleners die palliatieve zorg in de vingers hebben, maar je kunt nog zó deskundig zijn als zorgverlener, uiteindelijk dient de patiënt aan te geven waar de wensen en behoeften liggen."

Jolanda

"Het is belangrijk om bewustwording te creëren over wat je wel en niet wil in de laatste fase van je leven."

Els

READY TO FACE EOSINOFIELE ZIEKTEN BEWEZEN RESULTAAT IN 4 INDICATIES¹

Ernstig eosinofiel astma
(SEA)

Chronische rhinosinusitis met neuspoliepen
(CRSwNP)

Eosinofiele Granulomatose met PolyAngiïtis
(EGPA)

Hypereosinofiel syndroom
(HES)

NUCALA
mepolizumab

Vraag hier de patiënten materialen aan

Indicatie: Nucala is geïndiceerd als aanvullende behandeling voor ernstig eosinofiel astma bij volwassenen, adolescenten en kinderen vanaf 6 jaar, als aanvullende behandeling bij intranasale corticosteroiden voor de behandeling van volwassen patiënten met ernstige chronische rhinosinusitis met neuspoliepen (CRSwNP) voor wie een behandeling met systemische corticosteroiden en/of chirurgie geen adequate ziektecontrole biedt, als aanvullende behandeling voor patiënten van 6 jaar en ouder met recidiverende of refractaire eosinofiele granulomatose met polyangiïtis (EGPA) en als aanvullende behandeling voor volwassen patiënten met inadequaet gecontroleerd hypereosinofiel syndroom (HES) zonder een identificeerbare niet-hematologische secundaire oorzaak.

Bijwerkingen: De meest voorkomende bijwerkingen zijn hoofdpijn en ruggijn; voor HES tevens urineweginfectie en koorts. Product gerelateerde bijwerkingen zijn lokale reacties op de injectieplaats (vaak en anafylaxie (zelden).

Referenties: 1. SmPC Nucala oktober 2022

Voor beroepsbeoefenaren, zie de verkorte productinformatie elders in dit blad.

Voor medische vragen of bijwerkingen over dit product belt u met 033-2081100 of mailt u naar nl.medichevraag@gsk.com of nl.bijwerking@gsk.com. U kunt ook terecht op www.gskpro.com/nl-nl/contact. Voor volledige productinformatie zie de geregistreerde Samenvatting van Productkenmerken op www.GSKpro.com of www.geneesmiddelenbank.nl.

©2023 GSK Group of Companies. Nucala is een geregistreerd merk, eigendom van of gelicenseerd door GlaxoSmithKline Group of Companies. PM-NL-MPL-ADVT-230003 | januari 2023

Wetenschappelijke Publicaties

juli t/m oktober 2023

Apotheek

Deben DS, Derijks LJJ, van den Bosch BJC, **Creemers RH**, van Nunen A, van Bodegraven AA, **Wong DR**. Implications of Tioguanine Dosing in IBD Patients with a TPMT Deficiency. *Metabolites* 2023;13(10):1054

Cardiologie

Broek WVA van den, Gimbel ME, ..., **van 't Hof AWJ**, ..., Ten Berg JM. Conservative versus Invasive Strategy in Elderly Patients with Non-ST-Elevation Myocardial Infarction: Insights from the International POPular Age Registry. *J Clin Med* 2023;12(17):5450.

Curry BJ, Rikken AOFS, Gibson CM, Granger CB, **van 't Hof AWJ**, Ten Berg JM, Jennings LK. Comparison of the effects of the GPIIb/IIIa antagonist Zalunifiban and the P2Y12 antagonist Selotogrel on Platelet Aggregation. *J Thromb Thrombolysis* 2023 Aug 10.

Eser P, Marcin T, Prescott E, Prins LF, Kolkman E, Bruins W, van der Velde AE, Gil CP, Iliou M, Ardissino D, Zeymer U, Meindersma EP, **van 't Hof AWJ**, de Kluiver EP, Wilhelm M. Breathing pattern and pulmonary gas exchange in elderly patients with and without left ventricular dysfunction-modification with exercise-based cardiac rehabilitation and prognostic value. *Front Cardiovasc Med* 2023;10:1219589.

Gimbel ME, Chan Pin Yin, ..., **Rasoul S**, ..., **van 't Hof A**, ..., Ten Berg JM. Treatment of elderly patients with non-ST-elevation myocardial infarction: the nationwide POPular age registry. *Neth Heart J* 2023 Sep 28.

Habibi Z, Luijckx J, Gho BCG, Ilhan M, **Veenstra LF**, **Ruiters LAW**, **Stein M**, **van 't Hof AWJ**, **Rasoul S**. Platelet glycoprotein IIb/IIIa inhibitor tirofiban in clopidogrel-naïve patients undergoing elective percutaneous coronary intervention. *Neth Heart J* 2023 Sep 15.

Knackstedt C, Ramaekers B, Schummers G, Schreckenber M, Faessen J, Marx N, Becker M, **Sanders-van Wijk S**, van Empel V, Norra C, Kunert HJ, Brunner-La Rocca H, PsychEcho study group. Influence of Individual Personality Traits of the Reader on Visual Assessment of Left Ventricular Ejection Fraction: Another Reason to Abandon Visual Assessment. *J Am Soc Echocardiogr* 2023 Aug 22.

Latuapon E, Hochstenbach L, Mahr D, Scheenstra B, **Kietselaer B**, Spreuwwenber M. Cocreation to Facilitate Communication and Collaboration Between Multidisciplinary Stakeholders in eHealth Research and Development: Case Study of the CARRIER (Coronary Artery Disease: Risk Estimations and Interventions for Prevention and

Early Detection) Consortium. *JMIR Hum Factors* 2023;10:e45006.

Mol J, Volleberg RHJA, ..., **Rasoul S**, ..., van Royen N. Fractional Flow Reserve-Negative High-Risk Plaques and Clinical Outcomes After Myocardial Infarction. *JAMA Cardiol* 2023 Sep 13.

Nardin M, Verdoia M, Cao D, Nardin S, Kedhi E, Galasso G, **van 't Hof AWJ**, Condorelli G, De Luca G. Platelets and the Atherosclerotic Process: An Overview of New Markers of Platelet Activation and Reactivity, and Their Implications in Primary and Secondary Prevention. *J Clin Med* 2023;12(18):6074.

Sangen NMR van der, Kucuk IT, ..., **van 't Hof A**, **Ilhan M**, **Hoebbers LP**, ..., Henriques JPS. Less Bleeding by Omitting Aspirin in Non-ST-segment Elevation Acute Coronary Syndrome Patients: Rationale and Design of the LEGACY study. *Am Heart J* 2023;265:114-120.

Tolsma RT, Fokkert MJ, Ottervanger JP, van Dongen DN, Badings EA, der Sluis Av, **van 't Hof AW**, Slingerland RJ. Consequences of different cut-off values for high-sensitivity cardiac troponin for risk stratification of patients suspected for NSTEMI-ACS with a modified HEART score. *Future Cardiol* 2023;19(10):497-504.

Velden RMJ van der, Pluymaekers NAHA, ..., **Lenderink T**, ..., Linz D. Cardioversion strategy impacts rate control during recurrences in patients with paroxysmal atrial fibrillation: A subanalysis of the RACE 7 ACWAS trial. *Clin Cardiol* 2023 Oct 23.

Weerts J, Amin H, ..., **Sanders-van Wijk S**, ..., van Empel VPM. Webtool to enhance the accuracy of diagnostic algorithms for HFpEF: a prospective cross-over study. *ESC Heart Fail* 2023 Sep 19.

Care

Peerboom FBAL, Friesen-Storms JHHM, **Coenegracht BJEG**, Pieters S, van der Steen JT, Janssen DJA, **Meijers JMM**. Fundamentals of end-of-life communication as part of advance care planning from the perspective of nursing staff, older people, and family caregivers: a scoping review. *BMC Nurs* 2023;22(1):363

Cirurgie

Daemen JHT, Hoecker F, **de Loos ER**. Special series: minimally invasive treatment of pectus deformities. *J Thorac Dis* 2023;15(7):4111-4113.

Daemen J, **Hulsewé K**, **Vissers Y**, **de Loos ER**. Pectus excavatum, een serieus cardiaal probleem? *Focus Vasculair* 2023;8(3):31-41.

Dams G, Knapen RRMM, **Korenbliek R**, **van Dam RM**, de Haan MW, van der Leij C. 12Fr-Pigtail

Versus 14Fr-Balloon Percutaneous Radiologic Gastrostomy (PRG), Retrospective Evaluation of Outcomes and Complications; A Maastricht University Medical Centre Study. *Cardiovasc Intervent Radiol* 2023;46(9):1231-1237.

Ding Y, Yao L, Tan T, Li Q, Shi H, Tian Y, **Franssen AJPM**, **de Loos ER**, Al Zaidi M, Cardillo G, Kidane B, Grapatsas K, Wu Q, Zhang C. Risk assessment for postoperative venous thromboembolism using the modified Caprini risk assessment model in lung cancer. *J Thorac Dis* 2023;15(6):3386-3396.

Eryigit O, van de Graaf FW, Nieuwenhuijs VB, **Sosef MN**, de Graaf EJR, Menon AG, Lange MM, Lange JF. A comparison between real-time intraoperative voice dictation and the operative report in laparoscopic cholecystectomy: a multicenter prospective observational study. *Langenbecks Arch Surg* 2023;408(1):334.

Faessen JL, **Duijsings ESR**, **Boerma EG**, **Broos PPHL**, **van Vugt R**, **Stoot JHMB**. The first experience with the Dextile anatomical mesh in laparoscopic inguinal hernia repair. *Hernia* 2023;27(5):1203-1208.

Franssen AJPM, **Degens JHRJ**, **Daemen JHT**, **Laven IEWG**, **Hulsewé KWE**, **Vissers YLJ**, **de Loos ER**. The importance of correct regional lymph node removal as part of surgical treatment of non-small cell lung carcinoma: could it be a therapeutic strategy? *J Thorac Dis* 2023;15(6):2887-2889.

Haaren ERM van, **Poodt IGM**, **Spiekerman van Weezenburg MA**, **van Bastelaer J**, **Janssen A**, **de Vries B**, **Lobbés MBI**, **Bouwman LH**, **Vissers YLJ**. Impact of analysis of the sentinel lymph node by one-step nucleic acid amplification (OSNA) compared to conventional histopathology on axillary and systemic treatment: data from the Dutch nationwide cohort of breast cancer patients. *Breast Cancer Res Treat* 2023;202(2):245-255.

Janssen N, **Daemen JHT**, **Franssen AJPM**, **Coorens NA**, **Hulsewé KWE**, **Vissers YLJ**, **de Loos ER**. Raising the bar in the management of pectus excavatum. *Transl Pediatr* 2023;12(6):1059-1062.

Janssen N, **Daemen JHT**, **Franssen AJPM**, **Jansen YJL**, Van Veer HGL, **Hulsewé KWE**, **Vissers YLJ**, **Abramson H**, **de Loos ER**. Modification of the Abramson procedure for

minimally invasive repair of pectus carinatum: introduction of a pectus carinatum compression system. *J Thorac Dis* 2023;15(7):4120-4129.

Janssen N, Franssen AJPM, Daemen JHT, van Roozendaal LM, Hulswé KWE, Vissers YLJ, Jaroszewski DE, de Loos ER. Combining the best of both worlds: sternal elevation for resection of anterior mediastinal tumors through the subxiphoidal uniportal video-assisted thoracoscopic surgery approach. *J Thorac Dis* 2023;15(9):4573-4576.

Jongh C de, Triemstra L, van der Veen A, Brosens LA, Nieuwenhuijzen GA, **Stoot JH**, de Steur WO, Ruurda JP, van Hillegersberg R, LOGICA Study Group. Surgical quality and prospective quality control of the D2-gastrectomy for gastric cancer in the multicenter randomized LOGICA-trial. *Eur J Surg Oncol* 2023;49(10):107018.

Kuiper SZ, Dirksen CD, Mitalas L, Clermonts S, **Van Dam KAM, De Witte E**, Melenhorst J, Van Kuijk SMJ, Breukink SO, Kimman ML. Responsiveness of the Patient-Reported Outcome Measure-Haemorrhoidal Impact and Satisfaction Score in patients with haemorrhoidal disease. *Colorectal Dis* 2023 Jul 20.

Laven IEWG, Daemen JHT, Franssen AJPM, Gronenschild MHM, Hulswé KWE, Vissers YLJ, de Loos ER. Uniportal video-assisted thoracoscopic surgery for lobectomy: the learning curve. *Interdiscip Cardiovasc Thorac Surg* 2023;37(2):ivad135.

Peerboom FBAL, Friesen-Storms JHHM, **Coenegracht BJEG**, Pieters S, van der Steen JT, Janssen DJA, **Meijers JMM**. Fundamentals of end-of-life communication as part of advance care planning from the perspective of nursing staff, older people, and family caregivers: a scoping review. *BMC Nurs* 2023;22(1):363.

Rooij L de, Kimman ML, **Spiekerman van Weezenburg MA**, van Kuijk SMJ, **Granzier RWY, Hintzen KFH, Heymans C, Theunissen LLB, van Haaren ERM, Janssen A, Vissers YLJ, Beets GL, van Bastelaar J.** Economic evaluation of flap fixation techniques after mastectomy: Results of a double-blind randomized controlled trial (SAM-trial). *Eur J Surg Oncol* 2023;49(9):107003.

Roozendaal LM van, Daemen JHT, Franssen AJPM, Hulswé KWE, Vissers YLJ, de Loos ER. Uniportal versus multiportal VATS segmentectomy: less is more? *Transl Lung Cancer Res* 2023;12(6):1140-1142.

Roozendaal LM van, Vane MLG, Colier E, Strobbe LJA, de Boer M, Sonke G, Van Maaren MC, Smidt ML. Gene expression profiles in clinically T1-2N0 ER+HER2- breast cancer patients treated with breast-conserving therapy: their added value in case sentinel lymph node biopsy is not performed. *Breast Cancer Res Treat* 2023 Oct 5.

Stassen RC, Franssen S, Meesters B, Boonen B, de Loos ER, van Vugt R. Prospective randomized controlled trial: early weight bearing after conservative treatment of Weber B ankle

fractures (pancake trial). *Eur J Orthop Surg Traumatol* 2023 Sep 2.

Tegels JJW, Theunissen JEM, de Loos ER, Meesters B, Boonen B, van Vugt R. The relationship between plate prominence and need for removal after volar plate osteosynthesis of distal radius fractures. *Eur J Trauma Emerg Surg* 2023;49(5):2105-2111.

Veen A van der, Ramaekers M, ... , **Stoot JHMB, Tegels JJW**, ... , van Hillegersberg R, LOGICA study group. Pain and Opioid Consumption After Laparoscopic Versus Open Gastrectomy for Gastric Cancer: A Secondary Analysis of a Multicenter Randomized Clinical Trial (LOGICA-Trial). *J Gastrointest Surg* 2023;27(10):2057-2067.

Velden AL van der, Vermeer TA, Boerma EG, Belgers EH, Stoot JH, Leers MP, Sosef MN, Vijgen GH. Vitamin insufficiency after surgery for oesophagogastric neoplasms: a study protocol for a prospective intervention study. *BMJ Open* 2023;13(7):e067981.

Verkoulen k, van Roozendaal L, Daemen J, Franssen A, Meesters B, Hulswé K, Vissers Y, de Loos E. Management of tracheobronchial ruptures in blunt chest trauma: pushing the boundaries towards a minimally invasive surgical approach. *AME Case Reports* 2023;7:17.

Vesseur MAM, Jelsma J, Most J, Bemelmans YFL, Schotanus MGM, van Vugt R, Boonen B. Postoperative Load Bearing in Periprosthetic Femoral Fractures Around Hip Arthroplasty: A Survey Among Orthopedic Surgeons in the Netherlands. *Cureus* 2023;15(9):e45122.

Wijkerslooth EML de, **Boerma EG**, ... , van den Boom AL, APPIC Study Group. 2 days versus 5 days of Postoperative Antibiotics for Complex Appendicitis: Cost Analysis of a Randomized, Non-inferiority Trial. *Ann Surg* 2023 Sep 12.

Yazar O, Huysmans M, Lacquet M, Salemans PB, Wong C, Bouwman LH. Single-Center Experience With Inner-Branched Endograft for the Treatment of Pararenal Abdominal Aortic Aneurysms. *J Endovasc Ther* 2023 Oct 16.

Zhou TL, Mostard G, Salemans PB, Yazar O, van Twist D. Een bijzondere combinatie van vasculaire afwijkingen? *Focus Vasculair* 2023;8(3):42-48.

Dermatologie

Ahmady S, Nelemans PJ, Kelleners-Smeets NWJ, Arits AHMM, de Rooij MJM, **Kessels JPHM**, Essers BAB, Mosterd K. Surgical excision versus topical 5% 5-fluorouracil and photodynamic therapy in treatment of Bowen's disease: a multicenter randomized controlled trial. *J Am Acad Dermatol* 2023 Sep 2

Geestelijke Gezondheidszorg

Sijstermans DML, Span M, Van Breukelen GJP, **Bol Y, Braet C, Roelofs J.** Norms for the Dutch Version of the Young Schema Questionnaire – Adolescent in a Clinical Population. *J Psychopathol Behav Assess* 2023;45(3):821-828.

Gynaecologie

Chaipekava KV, Scheenen AJC, Lettink A, Smits LJM, **Langenveld J**, Laar RVD, Peeters B, Joosten S, Verstappen M, Dirksen CD,

Nieuwenhuijze MJ, Scheepers HCJ. Continuous care during labor by maternity care assistants in the Netherlands versus care-as-usual - a randomized controlled trial. *Am J Obstet Gynecol MFM* 2023 Sep 22.

Enklaar RA, Schulten SFM, van Eijndhoven HWF, **Weemhoff M**, van Leijsen SAL, van der Weide MC, van Bavel J, Verkleij-Hagoort AC, Adang EMM, Kluijvers KB. Manchester Procedure vs Sacrospinous Hysteropexy for Treatment of Uterine Descent: A Randomized Clinical Trial. *JAMA* 2023;330(7):626-635.

Kamphuis D, Rosielle K, ... , **Vrouenraets FPJM**, ... , Mijatovic V. Correction: The effectiveness of immediate versus delayed tubal flushing with oil-based contrast in women with unexplained infertility (H2Oil-timing study): study protocol of a randomized controlled trial. *BMC Womens Health* 2023;23(1):424.

Kebbe M, **Most J**, Altazan AD, Redman LM. No strong evidence of the protein leverage hypothesis in pregnant women with obesity and their infants. *Obesity (Silver Spring)* 2023;31(8):2057-2064.

Oudheusden AMJ van, **Weemhoff M**, Menge LF, Essers BAB. Gynecologists' perspectives on surgical treatment for apical prolapse: a qualitative study. *Int Urogynecol J* 2023 Jul 1.

Riel SJJM van, Lardenoije CMJG, **Wassen MMLH**, van Kuijk SMJ, Cremers NAJ. Efficacy of a medical grade honey formulation (L-Mesitran) in comparison with fluconazole in the treatment of women with recurrent vulvovaginal candidiasis: protocol for a randomised controlled trial (HONEY STUDY). *BMJ Open* 2023;13(8):e070466.

Schol PBB, Lange Nd, Henskens Y, Smits LJM, **Smeets NAC**, Scheepers HCJ. Restrictive versus liberal fluid administration strategy (REFILL study) in postpartum hemorrhage and its effects on thromboelastometry (ROTEM(R)) values: a randomized, controlled trial. *J Int Med Res* 2023;51(8):3000605231171007

Intensive Care

Luu IH, Buijs J, Krdzalic J, de Kruij MD, Mostard GJ, ten Cate H, **Dormans TP, Mostard RL, Leers MP, van Twist DJ.** Pulmonary embolism in hospitalized COVID-19 patients: Short-and long-term clinical outcomes. *Thrombosis Update* 2023 Jun 22.

Interne Geneeskunde

Borgers JSW, Burgers FH, ... , **van den Berkmortel FWPJ**, ... , Haanen JBAG. Seasonal variation of anti-PD-1 outcome in melanoma-Results from a Dutch patient cohort. *Pigment Cell Melanoma Res* 2023 Aug 8.

Friesen-Storms JH, **Quadvlieg-Delnoy DJ, van Kampen RJ**, van der Weijden T, Beekman E, Bours GJ, **Jie KG.** Survey of Challenges, Goals, and Interventions for Patients With Lymphoma During Aftercare Consultation: An Exploratory Cross-Sectional Study. *J Patient Exp* 2023;10:23743735231204470.

Groen K, Stege CAM, ... , **van Kampen RJW**, ... , Zweegman S. Ixazomib, daratumumab and low-dose dexamethasone in intermediate-

fit patients with newly diagnosed multiple myeloma: an open-label phase 2 trial. *EClinicalMedicine* 2023;63:102167.

Lammers SWM, Thurisch H, ... , **Erdkamp FLG**, ... , Tjan-Heijnen VCG. The prognostic impact of BMI in patients with HR+/HER2- advanced breast cancer: a study of the SONABRE registry. *Breast Cancer Res Treat* 2023 Oct 25.

Luu IH, Buijs J, Krdzalic J, de Kruij MD, Mostard GJ, ten Cate H, Dormans TP, Mostard RL, Leers MP, van Twist DJ. Pulmonary embolism in hospitalized COVID-19 patients: Short-and long-term clinical outcomes. *Thrombosis Update* 2023 Jun 22.

Mols F, Schoormans D, ... , **van Battum P**, ... , van de Poll-Franse L. Determinants and mediating mechanisms of quality of life and disease-specific symptoms among thyroid cancer patients: the design of the WaTch study. *Thyroid Res* 2023;16(1):23.

Moris W, Verbeek J, Bakers FC, Rombout-Sestrienkova E, Masclee AAM, Koek GH, **van Deursen CTBM.** Hyperferritinemia and liver iron content determined with MRI: a new role for the liver iron index. *Clin Res Hepatol Gastroenterol* 2023 Oct 7.

Reichel LAM, Buist P, Hidding CY, **Peeters KMM**, Jansen J, Cals JWL. Digital consultation between the general practitioner and medical specialist. *Ned Tijdschr Geneesk* 2023;167:D7497.

Twist DJL van, Kalic H. Zilebesiran for Hypertension. *N Engl J Med* 2023;389(15):1438-1439.

Vliek S, Hilbers FS, ... , **van den Berkmoortel FWPJ**, ... , Linn SC. High-dose alkylating chemotherapy in BRCA-altered triple-negative breast cancer: the randomized phase III NeoTN trial. *NPJ Breast Cancer* 2023;9(1):75.

Wanrooij VHM, Cobussen M, Stoffers J, **Buijs J**, Bergmans DCJJ, Zelis N, Stassen PM. Sex differences in clinical presentation and mortality in emergency department patients with sepsis. *Ann Med* 2023;55(2):2244873.

Zhou TL, Mostard G, Salemans PB, Yazar O, van Twist D. Een bijzondere combinatie van vasculaire afwijkingen? *Focus Vasculair* 2023;8(3):42-48.

Kindergeneeskunde

Bevers N, Van de Vijver E, ... , **Rosias P**, ... , van Rheenen P. Fatigue and physical activity patterns in children with Inflammatory Bowel Disease. *J Pediatr Gastroenterol Nutr* 2023 Jul 26.

Kanits F, L'Hoir MP, Boere-Boonekamp MM, **Engelberts AC**, Feskens EJM. #sleepingbaby on Instagram: Nonadherence of images to safe sleeping advice and implications for prevention of Sudden Unexpected Death in Infancy. *PLoS One* 2023;18(9):e0290580.

Tulling AJ, Lugthart G, ... , **Hendriks H**, ... , Buddingh EP, COPP-study group. Severe Pediatric COVID-19 and Multisystem Inflammatory Syndrome in Children From Wild-type to Population Immunity: A Prospective Multicenter Cohort Study With Real-time Reporting. *Pediatr Infect Dis J* 2023 Oct 12

Klinische Chemie

Luu IH, Buijs J, Krdzalic J, de Kruij MD, Mostard GJ, ten Cate H, Dormans TP, Mostard RL, Leers MP, van Twist DJ. Pulmonary embolism in hospitalized COVID-19 patients: Short-and long-term clinical outcomes. *Thrombosis Update* 2023 Jun 22.

Mestrum SGC, Vanblarcum RBY, de Wit NCJ, **Drent RJM, Boonen BT, van Hemert WLW**, Hopman AHN, Ramaekers FCS, **Leers MPG.** Impact of the gating strategy for Ki-67 and Bcl-2 on the determination of proliferation and anti-apoptosis data by flow cytometry in non-malignant bone marrow aspirates and aspirates from patients with myeloid malignancies. *Data Brief* 2023;49:109284.

Velden AL van der, Vermeer TA, Boerma EG, Belgers EH, Stoot JH, Leers MP, Sosef MN, Vijgen GH. Vitamin insufficiency after surgery for oesophagogastric neoplasms: a study protocol for a prospective intervention study. *BMJ Open* 2023;13(7):e067981

KNO

Devos JVP, **Smit JV**, George ELJ, Leue C, Ackermans L, Temel Y, Janssen MLF. Effective treatment of refractory tinnitus by bilateral deep brain stimulation of the medial geniculate body of the thalamus: A case report. *Brain Stimul* 2023;16(5):1322-1324.

Smit JV, Janssen MLF, de Kleine E. Current diagnostics and treatment options for tinnitus Diagnostiek en behandelopties voor tinnitus. *Ned Tijdschr Geneesk* 2023;167:D7226.

Longgeneeskunde

Franssen AJPM, Degens JHRJ, Daemen JHT, Laven IEWG, Hulsewé KWE, Vissers YLJ, de Loos ER. The importance of correct regional lymph node removal as part of surgical treatment of non-small cell lung carcinoma: could it be a therapeutic strategy? *J Thorac Dis* 2023;15(6):2887-2889.

Janssen MTHF, Landewé RBM, Post MC, Erckens RJ, **Mostard RLM.** Organ involvement and assessment in sarcoidosis. *Curr Opin Pulm Med* 2023;29(5):485-492.

Laven IEWG, Daemen JHT, Franssen AJPM, Gronenschild MHM, Hulsewé KWE, Vissers YLJ, de Loos ER. Uniportal video-assisted thoracoscopic surgery for lobectomy: the learning curve. *Interdiscip Cardiovasc Thorac Surg* 2023;37(2):ivad135.

Luu IH, Buijs J, Krdzalic J, de Kruij MD, Mostard GJ, ten Cate H, Dormans TP, Mostard RL, Leers MP, van Twist DJ. Pulmonary embolism in hospitalized COVID-19 patients: Short-and long-term clinical outcomes. *Thrombosis Update* 2023 Jun 22.

Mostard RLM, Russell A. Casting light on the many facets of sarcoidosis. *Curr Opin Pulm Med* 2023;29(5):475-477.

Veelen A van, Veerman GDM, ... , **Brouns AJWM**, ... , Croes S. Exploring the impact of patient-specific clinical features on osimertinib effectiveness in a real-world cohort of patients with EGFR mutated non-small cell lung cancer. *Int J Cancer* 2023 Oct 15.

Voorn MJ, Bastiaansen EMW, Schroder CD, van Kampen-van den Boogaart, V E M, **Bootsma GP**, Bongers BC, Janssen-Heijnen MLG. A qualitative stakeholder analysis of beliefs, facilitators, and barriers for a feasible prehabilitation program before lung cancer surgery. *J Cancer Res Clin Oncol* 2023 Sep 5.

MDL

Bak MTJ, Huinink STB... , **Romberg-Camps MJ**, ... , de Vries AC, Dutch Initiative on Crohn and Colitis (ICC). Prognostic value of the modified Rutgeerts' score for long-term outcomes after primary ileocecal resection in Crohn's disease. *Am J Gastroenterol* 2023 Sep 22.

Bak MTJ, van Ruler O, ... , **Romberg-Camps M**, ... , de Vries AC, Dutch Initiative Crohn and Colitis (ICC) and Dutch Initiative on Crohn and Colitis - Surgery (ICC-S). Preoperative screening and prehabilitation strategies prior to ileocolic resection in patients with Crohn's disease are not incorporated in routine care. *Int J Colorectal Dis* 2023;38(1):254.

Beelen EMJ, Arkenbosch JHC, Erler NS, Sleutjes JAM, Hoentjen F, Bodelier AGL, Dijkstra G, **Romberg-Camps M**, de Boer NK, Stassen LPS, van der Meulen AE, West R, van Ruler O, van der Woude CJ, de Vries AC. Impact of timing of primary ileocecal resection on prognosis in patients with Crohn's disease. *BJO Open* 2023;7(5):zrad097.

Deben DS, Derijks LJJ, van den Bosch BJC, **Creemers RH, van Nunen A, van Bodegraven AA, Wong DR.** Implications of Tioguanine Dosing in IBD Patients with a TPMT Deficiency. *Metabolites* 2023;13(10):1054.

Janssen LM, Rezazadeh Ardabili A, **Romberg-Camps MJL**, Winkens B, van den Broek RJ, Hulst J, Verwijs HJA, Keszhelyi D, Jonkers DMAE, **van Bodegraven AA**, Pierik MJ, Mujagic Z. Abdominal pain in patients with inflammatory bowel disease in remission: A prospective study on contributing factors. *Aliment Pharmacol Ther* 2023 Sep 19.

Moris W, Verbeek J, Bakers FC, Rombout-Sestrienkova E, Masclee AAM, Koek GH, **van Deursen CTBM.** Hyperferritinemia and liver iron content determined with MRI: a new role for the liver iron index. *Clin Res Hepatol Gastroenterol* 2023 Oct 7.

Rezazadeh Ardabili A, **Van Bodegraven AA.** Editorial: IBD cost evolution - transitioning from compensating lost productivity to escalating medication expenses. *Aliment Pharmacol Ther* 2023;58(8):832-833.

Tedjo DI, **Wilbrink JA**, Boekhorst J, Timmerman HM, Nienhuijs SW, Stronkhorst A, Savelkoul PHM, Masclee AAM, Penders J, Jonkers DMAE. Impact of Sleeve Gastrectomy on Fecal Microbiota in Individuals with Morbid Obesity. *Microorganisms* 2023;11(9):2353. Valkema MJ, Spaander MCW, ... , **Oostenbrug LE**, ... , van Lanschot JJB. Active surveillance of oesophageal cancer after response to neoadjuvant chemoradiotherapy: dysphagia is uncommon. *Br J Surg* 2023;110(10):1381-1386.

Medische Beeldvorming (Radiologie & Nucleaire Geneeskunde)

Adriaensen ME, Amber I, Robinson P, Yi J. The Global Reading Room: A Superior Labral Tear on MRI. *AJR Am J Roentgenol* 2023 Aug 2.

Dams G, Knapen RRMM, **Korenblik R**, van Dam RM, de Haan MW, van der Leij C. 12Fr-Pigtail Versus 14Fr-Balloon Percutaneous Radiologic Gastrostomy (PRG), Retrospective Evaluation of Outcomes and Complications; A Maastricht University Medical Centre Study. *Cardiovasc Intervent Radiol* 2023;46(9):1231-1237.

Eijkelboom AH, de Munck L, ... , **Lobbès MBI**, ... , Siesling S, NABON-COVID-19 Consortium & The COVID and Cancer Care-NL Consortium. Impact of the COVID-19 pandemic on breast cancer incidence and tumor stage in the Netherlands and Norway: A population-based study. *Cancer Epidemiol* 2023;87:102481.

Haaren ERM van, **Poodt IGM**, **Spiekerman van Weezenburg MA**, **van Bastelaar J**, **Janssen A**, **de Vries B**, **Lobbès MBI**, **Bouwman LH**, **Vissers YLJ**. Impact of analysis of the sentinel lymph node by one-step nucleic acid amplification (OSNA) compared to conventional histopathology on axillary and systemic treatment: data from the Dutch nationwide cohort of breast cancer patients. *Breast Cancer Res Treat* 2023;202(2):245-255.

Knapen RRMM, Korenblik R, James S, **Dams G**, Olij B, de Boer SW, van Dam RM, van der Leij C. The Effect of Microwave and Radiofrequency Ablation (MWA/RFA) on Liver Volume in Patients with Primary and Secondary Liver Tumours: A Retrospective Analysis. *Cardiovasc Intervent Radiol* 2023;46(8):991-999.

Kwee RM, Almaghrabi MT, Kwee TC. The peer review process: A survey among scientists in radiology. *Eur J Radiol* 2023;165:110940.

Kwee TC, Almaghrabi MT, **Kwee RM**. Diagnostic radiology and its future: what do clinicians need and think? *Eur Radiol* 2023 Jul 12.

Luu IH, **Buijs J**, **Krdzalic J**, **de Kruij MD**, **Mostard GJ**, ten Cate H, **Dormans TP**, **Mostard RL**, **Leers MP**, **van Twist DJ**. Pulmonary embolism in hospitalized COVID-19 patients: Short- and long-term clinical outcomes. *Thrombosis Update* 2023 Jun 22.

Ruprecht M, Ricci P, Prosch H, **Adriaensen MEAPM**. Subspecialisation in radiology in Europe, a survey of the accreditation council of imaging. *Insights Imaging* 2023;14(1):159.

Schurink NW, van Kranen SR, ... , **Vliegen RFA**, ... , Lambregts DMJ. Development and multicenter validation of a multiparametric imaging model to predict treatment response in rectal cancer. *Eur Radiol* 2023 Jul 14.

Watt GP, Thakran S, Sung JS, Jochelson MS, **Lobbès MBI**, Weinstein SP, Bradbury AR, Buys SS, Morris EA, Apte A, Patel P, Woods M, Liang X, Pike MC, Kontos D, Bernstein JL. Association of Breast Cancer Odds with Background Parenchymal Enhancement Quantified Using a Fully Automated Method at MRI: The IMAGINE Study. *Radiology* 2023;308(3):e230367.

Medische Microbiologie

Jamin C, Brouwer MSM, Veldman KT, Beuken E, Witteveen S, Landman F, **Heddema E**, Savelkoul PHM, van Alphen L, Hendrickx APA, Dutch CPE Surveillance Study Group. Mobile colistin resistance mcr-4.3- and mcr-4.6-harboring plasmids in livestock- and human-retrieved Enterobacteriales in the Netherlands. *JAC Antimicrob Resist* 2023;5(3):dlad053.

Neurochirurgie

Huybregts JGJ, Polak SB, Jacobs WCH, **Krekels-Huijbregts IA**, **Smeets AYJM**, Arts MP, Slooff WM, Öner FC, Peul WC, **van Santbrink H**, Vleggeert-Lankamp CLA. Low-Threshold-For-Surgery Versus Primarily-Conservative Treatment for Odontoid Fractures in the Elderly: Evaluating Practice Variation in The Netherlands. *Global Spine J* 2023 Aug 8.

Schuermans VNE, **Droeghaag R**, **Hermans SMM**, **Smeets AYJM**, **Caelers IJMH**, Hiligsmann M, **van Hemert WLW**, Evers S, **van Santbrink H**, Expert Group. Advocating uniformity in spine surgery: a practical disease-specific guideline for trial-based economic evaluations. *BMJ Open* 2023;13(7):e073535.

Neurologie

Diouf I, Malpas CB, ... , **Gerlach O**, ... , Kalincik T. Effectiveness of multiple disease-modifying therapies in relapsing-remitting multiple sclerosis: causal inference to emulate a multiarm randomised trial. *J Neurol Neurosurg Psychiatry* 2023 Jul 6.

Dzau W, Sharmin S, ... , **Gerlach O**, ... , Kalincik T. Risk of secondary progressive multiple sclerosis after early worsening of disability. *J Neurol Neurosurg Psychiatry* 2023 Jul 6.

Kalincik T, Sharmin S, ... , **Gerlach O**, ... , Kermod A, MSBase Study Group. Comparative Effectiveness of Autologous Hematopoietic Stem Cell Transplant vs Fingolimod, Natalizumab, and Ocrelizumab in Highly Active Relapsing-Remitting Multiple Sclerosis. *JAMA Neurol* 2023;80(7):702-713.

Kreiter D, Spee R, **Merry A**, **Hupperts R**, **Gerlach O**. Effect of disease-modifying treatment on spinal cord lesion formation in multiple sclerosis: A retrospective observational study. *Mult Scler Relat Disord* 2023;79:104994.

Li Y, Saul A, ... , **Gerlach O**, ... , van der Mei I. Examining the environmental risk factors of progressive-onset and relapsing-onset multiple sclerosis: recruitment challenges, potential bias, and statistical strategies. *J Neurol* 2023 Sep 28.

Winsvold BS, Harder AVE, ... , **Wilbrink LA**, ... , Zwart J, International Consortium for Cluster Headache Genetics. Cluster Headache Genomewide Association Study and Meta-Analysis Identifies Eight Loci and Implicates Smoking as Causal Risk Factor. *Ann Neurol* 2023;94(4):713-726

Orthopedie

Albelooshi A, Hamie M, Bollars P, Althani S, Salameh R, Almasri M, **Schotanus MGM**, Meshram P. Image-free handheld robotic-assisted technology improved the accuracy of implant positioning compared to conventional

instrumentation in patients undergoing simultaneous bilateral total knee arthroplasty, without additional benefits in improvement of clinical outcomes. *Knee Surg Sports Traumatol Arthrosc* 2023 Aug 10.

Benham JL, Gingras V, McLennan N, **Most J**, Yamamoto JM, Aiken CE, Ozanne SE, Reynolds RM, ADA/EASD PMDI. Precision gestational diabetes treatment: a systematic review and meta-analyses. *Commun Med (Lond)* 2023;3(1):135.

Bollars P, Janssen D, De Weerd W, Albelooshi A, Meshram P, Nguyen TD, Lacour MT, **Schotanus MGM**. Improved accuracy of implant placement with an imageless handheld robotic system compared to conventional instrumentation in patients undergoing total knee arthroplasty: a prospective randomized controlled trial using CT-based assessment of radiological outcomes. *Knee Surg Sports Traumatol Arthrosc* 2023 Oct 5.

Bossen JKJ, Wesselink JA, **Heyligers IC**, Jansen J. Implementation of a Decision Aid for Hip and Knee Osteoarthritis in Orthopedics: A Mixed-Methods Process Evaluation. *Med Decis Making* 2023 Oct 30.

Kalaai S, **Most J**, **van Dun B**, Kaptein BL, **Tilman PBJ**, **Boonen B**, **Schotanus MGM**. Less wear in deep-dished mobile compared to fixed bearing total knee arthroplasty of the same design at 5-year follow-up: a randomised controlled model-based Roentgen stereophotogrammetric analysis trial. *Knee Surg Sports Traumatol Arthrosc* 2023 Oct 5.

Mestrum SGC, **Vanblarcum RBY**, de Wit NCJ, **Drent RJM**, **Boonen BT**, **van Hemert WLW**, Hopman AHN, Ramaekers FCS, **Leers MPG**. Impact of the gating strategy for Ki-67 and Bcl-2 on the determination of proliferation and anti-apoptosis data by flow cytometry in non-malignant bone marrow aspirates and aspirates from patients with myeloid malignancies. *Data Brief* 2023;49:109284.

Schuermans VNE, **Droeghaag R**, **Hermans SMM**, **Smeets AYJM**, **Caelers IJMH**, Hiligsmann M, **van Hemert WLW**, Evers S, **van Santbrink H**, Expert Group. Advocating uniformity in spine surgery: a practical disease-specific guideline for trial-based economic evaluations. *BMJ Open* 2023;13(7):e073535.

Stassen RC, **Franssen S**, **Meesters B**, **Boonen B**, **de Loos ER**, **van Vugt R**. Prospective randomized controlled trial: early weight bearing after conservative treatment of Weber B ankle fractures (pancake trial). *Eur J Orthop Surg Traumatol* 2023 Sep 2.

Suroto H, Anindita Satmoko B, Prajasari T, De Vega B, Wardhana TH, **Samijo SK**. Biodegradable vs nonbiodegradable suture anchors for rotator cuff repair: a systematic review and meta-analysis. *EFORT Open Rev* 2023;8(10):731-747.

Tegels JJW, **Theunissen JEM**, **de Loos ER**, **Meesters B**, **Boonen B**, **van Vugt R**. The relationship between plate prominence and need for removal after volar plate

osteosynthesis of distal radius fractures. *Eur J Trauma Emerg Surg* 2023;49(5):2105-2111.
Theeuwens DMJ, Haveman I, Boonen B, van Haaren EH, Hendrickx RPM, Schotanus MGM. No differences in mid-term survival and clinical outcome between CT- and MRI-based patient-specific instrumentation for total knee arthroplasty, a randomized controlled trial. *Eur J Orthop Surg Traumatol* 2023 Aug 13.

Tobias DK, Merino J, ... , **Most J**, ... , Franks PW. Second international consensus report on gaps and opportunities for the clinical translation of precision diabetes medicine. *Nat Med* 2023 Oct 5.

Vesseur MAM, Jelsma J, Most J, Bemelmans YFL, Schotanus MGM, van Vugt R, Boonen B. Postoperative Load Bearing in Periprosthetic Femoral Fractures Around Hip Arthroplasty: A Survey Among Orthopedic Surgeons in the Netherlands. *Cureus* 2023;15(9):e45122

Palliatieve zorg

Coenegracht B, Juffermans M, Roes I. Werkgroep Palliatieve zorg: Netwerk Verpleegkundig Specialisten Oncologie. *De Verpleegkundig Specialist* 2023(3):42-43.

Meulen AI van der, Neis EPJG, de Nijs EJM, **Coenegracht BJEG,** Stoppelenburg A, van den Beuken-van Everdingen, Marieke H J, van der Linden YM. Dry mouth in patients with a life-limiting condition or frailty: a study protocol for two intervention studies and a nested qualitative sub-study (the Dry mOuth Project, DROP). *BMC Palliat Care* 2023;22(1):120.

Peerboom FBAL, Friesen-Storms JHHM, **Coenegracht BJEG,** Pieters S, van der Steen JT, Janssen DJA, **Meijers JMM.** Fundamentals of end-of-life communication as part of advance care planning from the perspective of nursing staff, older people, and family caregivers: a scoping review. *BMC Nurs* 2023;22(1):363

Pathologie

Haaren ERM van, Poodt IGM, Spiekerman van Weezenburg MA, van Bastelaar J, Janssen A, de Vries B, Lobbes MBI, Bouwman LH, Vissers YLJ. Impact of analysis of the sentinel lymph node by one-step nucleic acid amplification (OSNA) compared to conventional histopathology on axillary and systemic treatment: data from the Dutch nationwide cohort of breast cancer patients. *Breast Cancer Res Treat* 2023;202(2):245-255.

Plastische chirurgie

Bubberman JM, Claessen J, **Feijen MMW, Meesters-Caberg MAJ,** Van Kuijk SMJ, Van der Hulst, R R W J, Tuinder SMH. COVID-associated complications after reconstructive breast surgery: a retrospective cohort study. *Breast Cancer Res Treat* 2023;202(2):257-265.

Reumatologie

Benavent D, Jochems A, Pascual-Salcedo D, Jochems G, Plasencia-Rodriguez C, **Ramiro S,** Arends S, Spoorenberg A, Balsa A, Navarro-Compan V. Translation and cross-cultural adaptation of the mSQUASH into Spanish. *Reumatol Clin (Engl Ed)* 2023;19(8):436-441

Bosch P, Bond M, Dejaco C, Ponte C, Mackie SL, Falzon L, Schmidt WA, **Ramiro S.** Imaging in diagnosis, monitoring and outcome prediction of large vessel vasculitis: a systematic literature review and meta-analysis informing the 2023 update of the EULAR recommendations. *RMD Open* 2023;9(3):e003379.

Dejaco C, **Ramiro S,** ... , Schmidt WA. EULAR recommendations for the use of imaging in large vessel vasculitis in clinical practice: 2023 update. *Ann Rheum Dis* 2023 Aug 7.

Dossing A, Nielsen SM, **Kroon FP,** Balsby IM, Tarp S, Kloppenburg M, Stamp L, Haugen IK, Altman RD, Henriksen M, Boesen M, Bliddal H, Berg S, Christensen R. Comparative effectiveness of pharmacological interventions for hand osteoarthritis: a systematic review and network meta-analysis of randomised trials. *RMD Open* 2023;9(3):e003030.

Janssen MTHF, Landewé RBM, Post MC, Erckens RJ, **Mostard RLM.** Organ involvement and assessment in sarcoidosis. *Curr Opin Pulm Med* 2023;29(5):485-492.

Meulen C van der, van de Stadt LA, Claassen A, **Kroon FPB,** Ritt MJPF, Rosendaal FR, Terpstra SES, Vochteloo AJH, Kloppenburg M. Surgical denervation as a treatment strategy for pain in hand osteoarthritis: a systematic literature review. *RMD Open* 2023;9(3):e003134.

Ouwerkerk L van, Verschuereen P, Boers M, Emery P, de Jong PHP, **Landewé RB,** Lems W, Smolen JS, Huizinga TW, Allaart CF, Bergstra SA. Initial glucocorticoid bridging in rheumatoid arthritis: does it affect glucocorticoid use over time? *Ann Rheum Dis* 2023 Aug 22.

Ritchlin CT, Coates LC, McInnes IB, Mease PJ, Merola JF, Tanaka Y, Asahina A, Gossec L, Gottlieb AB, Warren RB, Ink B, Bajracharya R, Shende V, Coarse J, **Landewé RB.** Bimekizumab treatment in biologic DMARD-naïve patients with active psoriatic arthritis: 52-week efficacy and safety results from the phase III, randomised, placebo-controlled, active reference BE OPTIMAL study. *Ann Rheum Dis* 2023;82(11):1404-1414.

Stal R, **Ramiro S,** van der Heijde D, van Gaalen FA, Baraliakos X, Machado PM, de Hooge M, van den Berg R, Reijnen M, Braun J, **Landewé RB,** Sepriano A. Do fatty lesions explain the effect of inflammation on new syndesmophytes in patients with radiographic axial spondyloarthritis? Results from the SIAS cohort and ASSERT trial. *RMD Open* 2023;9(3):e003118

Urologie

Devlies W, de Jong JJ, Hofmann F, **Bruins HM,** Zuiverloon TCM, Smith EJ, Yuan Y, van Rhijn BWG, Mostafid H, Santesso N, Violette P, Omar MI. The Diagnostic Accuracy of Cystoscopy for Detecting Bladder Cancer in Adults Presenting with Haematuria: A Systematic Review from the European Association of Urology Guidelines Office. *Eur Urol Focus* 2023 Aug 24.

Witjes AJ, **Bruins MH,** ... , van der Heijden AG. European Association of Urology Guidelines on Muscle-invasive and Metastatic Bladder Cancer:

Summary of the 2023 Guidelines. *Eur Urol* 2023 Oct 17.

Zuyderland Academie PAG

Kreiter D, Spee R, **Merry A,** Hupperts R, Gerlach O. Effect of disease-modifying treatment on spinal cord lesion formation in multiple sclerosis: A retrospective observational study. *Mult Scler Relat Disord* 2023;79:104994

Mist u een publicatie?

Geef het door aan het Kennis- & InformatieCentrum (KIC)
 kic@zuyderland.nl

JAMA®
 The Journal of the American Medical Association

Publicatie Gynaecologie in JAMA

Afgelopen zomer verscheen een artikel in JAMA (Journal of the American Medical Association) over de SAM-studie. Dr. Weemhoff is bij deze RCT (gerandomiseerde klinische trial met hoge bewijslast) betrokken namens Zuyderland als medebedenker, mede subsidie-aanvrager en begeleider van de promovendus.

In 26 Nederlandse ziekenhuizen werden de twee meest voorkomende baarmoedersparende operatie-technieken voor een verzakking vergeleken. De 100 jaar oude Manchester procedure blijkt meer succesvol dan de sacrospinale fixatie als er gekeken wordt naar terugkerende verzakkingsklachten en heroperatie voor een nieuwe verzakking. Deze resultaten zullen bijdragen aan een verbetering van de zorg voor en behandeling van vrouwen met een baarmoederverzakking.

GET INSPIRED...

Follow Us!

Be the first to know the latest news!

Scan For Inspiration!
COLOURS MAKE YOU HAPPY!

imbarro
Home & Fashion

Minimaal gas- en elektraverbruik en een duurzame toekomststrategie

Een gespecialiseerd team van Equans beheert en exploiteert de energiecentrale van Zuyderland, die ze ook hielp ontwikkelen en realiseren. Dat bevalt zo goed, dat ze de komende tien jaar blijven samenwerken om het gehele ziekenhuis – van energiecentrale tot installaties op de afdelingen zelf – te verduurzamen volgens het klimaatakkoord van Parijs. Duurzame impact maken met een Paris Proof-ziekenhuis dankzij het Equans Geregeld programma.

De energiecentrale in Zuid-Limburg voorziet Zuyderland doorlopend van nutsvoorzieningen zoals noodstroom, stoom, warmte, koude, onthard water en meer. Zuyderland bereikte dankzij de samenwerking al een zeer laag energieverbruik; vanuit maatschappelijk oogpunt hecht het ziekenhuis veel waarde aan een efficiënte energiehuishouding. Daarom werd in 2021 de verbintenis voor nog eens tien jaar vernieuwd.

Sindsdien legt Equans zich niet alleen toe op het beheer en exploitatie van de centrale, maar werken experts van het bedrijf ook aan een toekomstbestendige duurzame energiestrategie – en de uitvoering daarvan – voor het gehele ziekenhuis. Van de noodstroomaggregaten in de centrale tot de niet-medische gebouwgebonden installaties op de afdelingen zelf.

De roadmap naar verduurzaming voor Zuyderland

Om de duurzaamheidsambities van het ziekenhuis waar te maken, werken de experts van Equans op dit moment aan een roadmap naar 2030 en 2050. Daarin staan scenario's voor momenten waarop Zuyderland zou willen uitbreiden qua ruimtes zoals operatiekamers – die specifieke utiliteitsbehoeften hebben – en dus ook qua vermogensvraag.

24/7 uptime gegarandeerd

Equans neemt doorlopend het energieverbruik in het ziekenhuis onder de loep. Zo wordt er gekeken hoe er efficiënt koude en warmte ingezet kan worden en stroompieken kunnen worden verdeeld, zonder dat daarmee de veiligheid en het comfort van een patiënt in het geding komt. Ook worden verbeteringen als PV-panelen en gasloze oplossingen onderzocht. En, terwijl Equans dit allemaal regelt voor Zuyderland, geeft het bedrijf ook nog eens de garantie dat de energiecentrale en de installaties doorlopend blijven draaien. Want downtime in een ziekenhuis, dat is absoluut een no-go.

Benieuwd hoe Equans en het Zuyderland vaker samenwerken?

Lees dan meer over de realisatie over het compleet nieuwe laboratorium van het ziekenhuis op <https://equans.nl/kennisbank-overzicht/compleet-nieuw-laboratorium-zuyderland-in-gebruik-geno-men>.

THERMOGRAFIE

Pijn zichtbaar maken

Aanvullende diagnostiek voor uw praktijk

Het gebruik van thermografie onthult de thermische profielen van het menselijk lichaam. In een staat van optimale gezondheid manifesteert zich een symmetrische temperatuurverdeling, wat duidt op innerlijke balans. Wanneer deze harmonie is verstoord, verschijnt een asymmetrie die de aandacht van medisch vakpersoneel vereist. Dit duidt op een potentiële onbalans binnen het organisme. Door vroegtijdige identificatie van aandoeningen, ondersteunt de toepassing van ThermoScope artsen en therapeuten bij het opsporen van een breed spectrum aan medische anomalieën. Deze variëren van ontstekingen tot tumoren, vaatziekten en ulceraties, waardoor ThermoScope een onmisbare tool wordt in elke praktijk.

De voordelen van ThermoScope:

- Niet-invasief, contactloos
- Objectiveren van thermische gegevens
- Beoordeling van het effect van de therapie
- Geen blootstelling aan gevaarlijke straling (infraroodstraling)
- Temperatuurverschillen van 0,03°C kunnen worden gedetecteerd
- Direct een snel resultaat
- Patiëntvriendelijk
- Door middel van visualisatie wordt de naleving van behandelplannen door patiënten bevordert

Leveringsomvang

- SENSOR ThermoScope Professional HD thermografische camera
- draagtas
- 2 lithium-ion batterijen incl. batterij laadstation
- USB datakabel

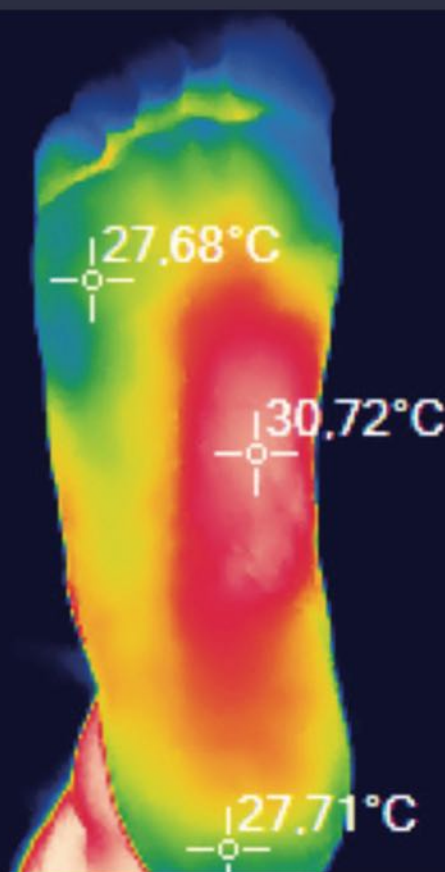
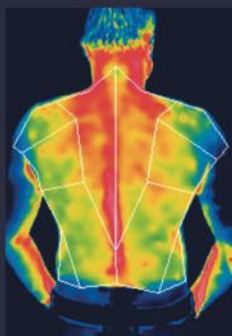

Contact

📍 Sensor GmbH
Hermann-Hesse-Str. 16a
D-41068 Mönchengladbach

✉️ bs@thermo-scope.com
+31 633301982
+49 1624723589

🌐 www.thermo-scope.nl

Waarom ThermoScope® ?

- Wij trainen u en uw medewerkers in het gebruik van de camera en software.
- Wij ondersteunen u bij het opzetten van uitvoerbare workflows in uw praktijk.
- ThermoScope (Sensor GmbH) is sinds 1990 het toonaangevende bedrijf op het gebied van sensortechniek

Uw betrouwbare en innovatieve partner.

nature

Review over diabetes in Nature Medicine

Deze publicatie in het gezaghebbende tijdschrift Nature Medicine en met coauteur dr. Jasper Most van Zuyderland, betreft een samenvatting van 15 systematische reviews over de mogelijkheden voor gepersonaliseerde behandeling van diabetes type 1, 2 en zwangerschapsdiabetes.

In totaal hebben 200 wetenschappers uit 28 landen aan deze reviews gewerkt. Circa 5 jaar geleden raakte Jasper hierbij betrokken toen zijn mentor uit de VS hem vroeg om zijn expertise op het gebied van zwangerschapsdiabetes in te brengen.

Binnen Zuyderland onderzoekt Jasper de effectiviteit van metformine bij zwangerschapsdiabetes bij de afdeling Gynaecologie, alsook de wisselwerking tussen diabetes en artrose bij de afdeling Orthopedie.

Wist je dat..?
...sommige onderwijs-activiteiten zijn terug te kijken!

Scan de QR-code

even voorstellen...

Esther Talboom

Esther Talboom-Kamp is met ingang van 1 oktober 2023 benoemd tot lid Raad van Bestuur van Zuyderland. Zij gaat de functie COO-Cure vervullen en heeft o.a. wetenschap in haar portefeuille.

Esther studeerde Geneeskunde aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam waar zij in 1998 haar huisartsenopleiding voltooide. In november 2017 promoveerde zij op onderzoek naar de implementatie van eHealth (digitale zorg) in de eerste lijn. Tot februari vervulde zij de functie Chief Innovation Officer bij Unilabs. In 14 landen heeft zij patiëntgerichte innovaties ontwikkeld en geïmplementeerd.

In de volgende editie meer aandacht voor Esthers visie op wetenschap binnen Zuyderland.

MS-centrum van Zuyderland ontvangt grote subsidie voor onderzoek naar ruggenmergletsels

Het Nationaal MS Fonds financiert een nieuw, innovatief onderzoek van het Academisch MS Centrum Zuyd. Dat werd bekend op de Nationale multiple sclerose (MS) dag. Dr. Oliver Gerlach, neuroloog in Zuyderland Medisch Centrum en hoofd van de aanstaande studie, zegt in een reactie erg blij te zijn met de subsidie, die ruim zeshonderdduizend euro bedraagt. 'Hierdoor brengen we nieuwe beschadigingen in het ruggenmerg van MS-patiënten beter in kaart en hopen we te kunnen voorspellen welke patiënten een verhoogd risico op deze beschadigingen hebben.' Zo valt te achterhalen welke mensen met MS gebaat zijn bij het regelmatig scannen van het ruggenmerg.

V O L V O |

AUTO KALLEN

Indrukwekkende specificaties!
Tot wel 89km elektrisch bereik en vanaf 350PK

VOLVO S60 PLUG-IN HYBRIDE
VANAF € 54.995,-

VOLVO V60 PLUG-IN HYBRIDE
VANAF € 56.595,-

VOLVO XC60 PLUG-IN HYBRIDE
VANAF € 59.995,-

Auto Kallen | Rijksweg Zuid 320 - Geleen | T 046 - 423 86 86
www.autokallen.nl

Natuurmonumenten

**We kunnen niet
zonder natuur**

Bescherm de natuur in Nederland!
Word nu lid op natuurmonumenten.nl en
ontvang 4 x per jaar het magazine Puur Natuur

Samenwerking Zuyderland, MUMC+ en UM

In Zuyderland vindt veel onderzoek plaats, vaak ook in samenwerking met Maastricht Universitair Medisch Centrum (MUMC+) en de Universiteit Maastricht (UM). Zuyderland, MUMC+ en de UM willen de komende jaren intensiever met elkaar gaan samenwerken op onderzoeksgebied. De Research Community (ReCo) van 7 september stond daarom in het teken van deze samenwerking. Tijdens deze bijeenkomst zijn onderzoekers van Zuyderland met elkaar in gesprek gegaan over hoe de huidige samenwerking wordt ervaren: de positieve punten, de knelpunten en de kansen. Daarnaast is er een enquête ingevuld door een grote groep onderzoekers in Zuyderland over hoe zij de samenwerking ervaren. Alle resultaten worden meegenomen in toekomstige besprekingen om de samenwerking verder vorm te geven.

Kennis- & InformatieCentrum (KIC)

Voor al uw vragen over informatie- en literatuurdiensten voor wetenschappelijk onderzoek, opleidingen en patiëntenzorg, neem contact op met het Kennis- & InformatieCentrum (KIC) via KIC@zuyderland.nl

Projectbureau Additionele Gelden (PAG)

Voor al uw vragen over en ondersteuning bij het aanvragen en verwerven van derdengelden en subsidiemogelijkheden voor uw projecten of onderzoek, neem contact op met Projectbureau Additionele Gelden (PAG) via: PAGwetenschap@zuyderland.nl

Bureau Wetenschappelijk Onderzoek (BWO)

Voor al uw vragen wat betreft ondersteuning bij het opzetten, uitvoeren en afronden van wetenschappelijk onderzoek, neem contact op met Bureau Wetenschappelijk Onderzoek (BWO) via: BWO@zuyderland.nl

Medisch Ethische Toetsingscommissie Zuyderland (METC Z)

Voor al uw vragen over het indienen van onderzoek, amendementen en rapportages bij de Medisch Ethische ToetsingsCommissie Z (METC Z), neem contact op met de METC Z via: METC@zuyderland.nl

Update project DEDICATED

Binnen DEDICATED 1.0 is er gebouwd aan een evidence-based werkwijze bestaande uit praktische materialen en een training die zorgprofessionals en studenten ondersteunen in de palliatieve zorgverlening aan mensen met dementie. Inmiddels zijn ongeveer 90 ambassadeurs en 6 trainers opgeleid en is dit project benoemd als 'best practice' door het Nationaal Programma Palliatieve Zorg.

DEDICATED 2.0 bouwt voort op DEDICATED 1.0 door opgedane kennis regionaal, nationaal en internationaal op te schalen. Om de gehele zorgketen te betrekken wordt er uitgebreid naar het ziekenhuis (o.a. Zuyderland) en huisartsenpraktijken. Internationaal wordt het project uitgerold en doorontwikkeld in België en op de ABC-eilanden. Het LISTEN project van Zuyderland (met promovendus Fran Peerboom) bouwt ook voort op DEDICATED. Verder is er nauwe samenwerking met projecten verbonden aan het TOPAT waarover u elders in dit magazine meer leest.

10 jaar zuyderland & science

In **2024** wordt Zuyderland & Science 10 jaar en dat gaan we natuurlijk vieren! Dit jubileumjaar wordt ook een overgangsjaar. We lichten alvast een tipje van de sluier op: je kunt een nieuwe look en feel verwachten maar wel met de herkenbare huisstijl die je van ons gewend bent. Ook zullen we (verder) verduurzamen. De redactie kijkt ernaar uit om er een feestelijk en bijzonder jaar van te maken!

SMEETS loopcomfort

expertisecentrum: voeten | schoenen | bewegen

Wordt **NOVUM** orthopedie

Snel last van pijnlijke of vermoeide voeten?

U kunt bij Smeets Loopcomfort terecht voor elk vraagstuk op het gebied van voeten, schoenen en bewegen. Al sinds 1906 helpen wij u graag met de meest geschikte oplossing.

Maak een afspraak op een van onze locaties bij u in de buurt.

www.loopcomfort.nl | 046-4746451

Buitenzonwering

Rolluiken

Buitenleven

Raamdecoratie

Horren

Garagedeuren

Service & onderhoud

KIJK VOOR MEER INFORMATIE OP WWW.GEHLLEN.NL
OF BEZOEK ONZE SHOWROOM - FISCHERPAD 101 TE SITTARD

GROOT NIEUWS IS ONDERWEG!!!

PROBEER, ERVAAR EN VOËL DE NIEUWE VOLVO EX30 ALS EERSTE

- VANAFPRIJS € 36.795,-
- ACTIERADIUS TOT 480KM
- PRESTATIES VAN 0-100KM/H IN 3.6 SEC. TOT 5.7 SEC.
- VERMOGEN 272PK OF 428PK

WIJ VERLOTEN
1 WALLBOX
T.W.V. € 1.095,-
VOOR THUIS
EXCLUSIEF INSTALLATIE
ONDER DE
INSCHRIJVINGEN

Blijf op de hoogte van het laatste nieuws omtrent de nieuwe Volvo EX30 en de exclusieve preview bij Auto Kallen. Schrijf je nu in bij de afdeling verkoop, via onze website of gebruik de naaststaande QR-code.

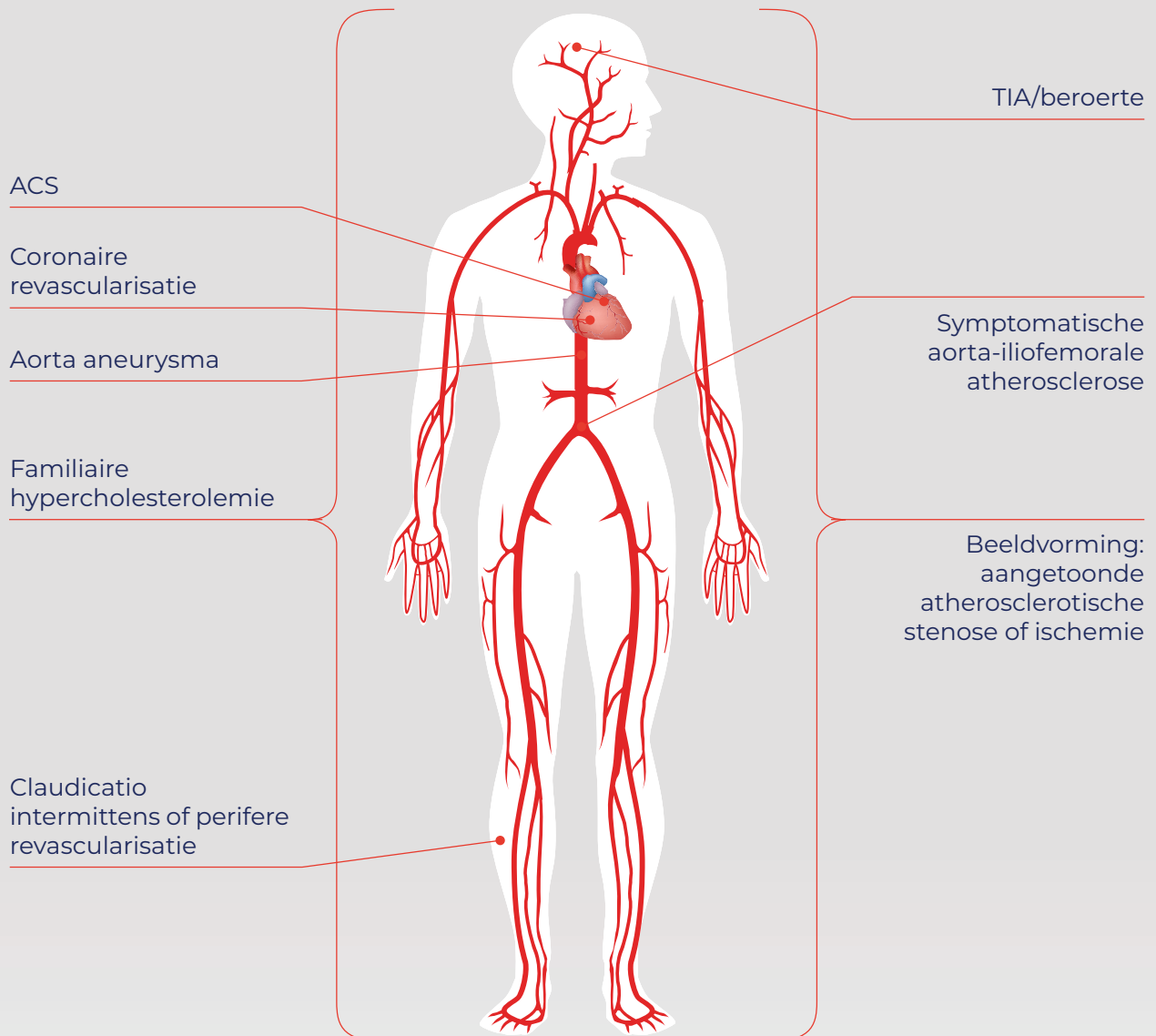

V O L V O

AUTO KALLEN

OP WEG NAAR UITBREIDING VERGOEDING REPATHA®

voor nóg meer patiënten met
atherosclerotische hart- en vaatziekten*#1-4

Scan voor informatie over de
bewezen CV-bescherming met
de PCSK9-remmer Repatha.^{2,3}

* Let op: Amgen zit momenteel in het proces voor de uitbreiding van de vergoeding voor Repatha®. ZIN heeft positief advies gegeven aan de minister van VWS. Samen met VWS zit Amgen in de afrondende fase voor het bepalen van een gepaste prijs. De publicatie in de Staatscourant volgt, daarna is de uitbreiding van de vergoeding pas definitief.

Voor overige voetnoten, referenties en SmPC zie elders in deze uitgave.

ACS - Acuut Coronair Syndroom; CV - Cardiovasculaire; FH - Familiaire; Hypercholesterolemie; LDL-c - Low Density Lipoprotein cholesterol; MI - Myocard Infarct; PCSK9 - Proproteïne Convertase Subtilisine/Kexine type 9; TIA - Transient Ischaemic Attack.

 Repatha®
(evolocumab)